

Financiële Maandstatistiek

Jaargang 9 - december 2003

Verklaring der tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
–	= nihil
–	= (indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	= het getal is minder dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2002–2003	= 2002 tot en met 2003
2002/2003	= het gemiddelde over de jaren 2002 tot en met 2003
2002/'03	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2002 en eindigend in 2003
1992/'93–2002/'03	= boekjaar enz. 1992/'93 tot en met 2002/'03

In geval van afronding kan het voorkomen dat de totalen niet geheel overeenstemmen met de som der opgetelde getallen.

Verbeterde cijfers in staten en tabellen zijn niet als zodanig gekenmerkt.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Prinses Beatrixlaan 428
2273 XZ Voorburg

Druk

Centraal Bureau voor de Statistiek
Facilitair bedrijf

Omslagontwerp

WAT ontwerpers, Utrecht

Inlichtingen

Tel.: 0900 0227 (€ 0,50 per minuut)
Fax: (045) 570 62 68
E-mail: infoservice@cbs.nl

Bestellingen

E-mail: verkoop@cbs.nl

Internet

www.cbs.nl

© Centraal Bureau voor de Statistiek,
Voorburg/Heerlen, 2003.
Bronvermelding is verplicht.
Vereenvoudiging voor eigen gebruik of
intern gebruik is toegestaan.

Prijzen zijn excl. administratie- en
verzendkosten.

Abonnementsprijs: € 94,80

Prijs per los nummer: € 12,80

Kengetal: O-1

ISSN 1381-6780

CSB-productnummer: 051020312

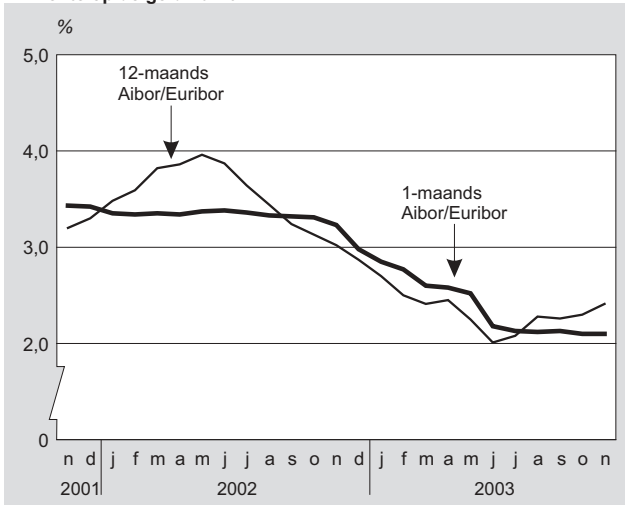
Centraal Bureau voor de Statistiek

Inhoud

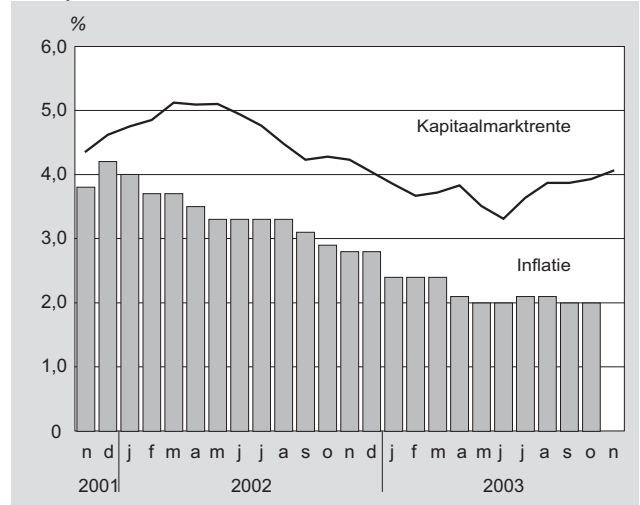
Grafieken	4
In dit nummer	5
Persberichten	6
Artikelen	
ING Real Estate koploper in Vastgoedmarkt-ranglijst	9
Consument leent liever makkelijk	11
Opbrengst rijksbelastingen gedaald	13
Tabellen	
Financiële kerncijfers	14
Banken	16
Sparen en lenen	18
Geldmarkt	22
Kapitaalmarkt	24
Effectenbeurs	27
Verzekeraars en pensioenfondsen	34
In de voorgaande 12 maanden	37
Trefwoordenregister	38
Andere CBS-publicaties	39

Grafieken

1. Rente op de geldmarkt

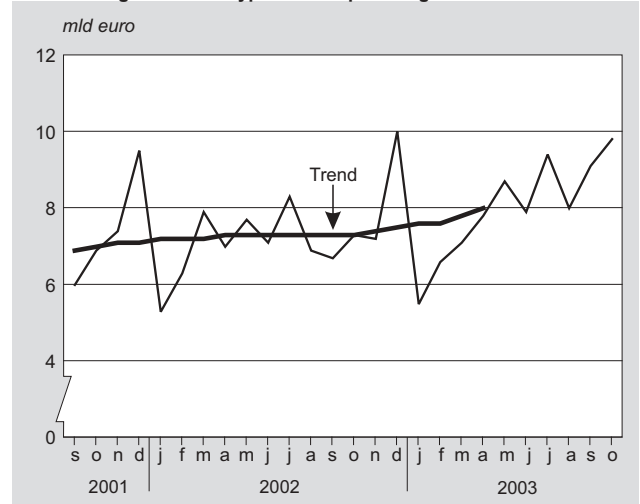
2. Kapitaalmarktrente en inflatie

3. Wisselkoers Amerikaanse dollar

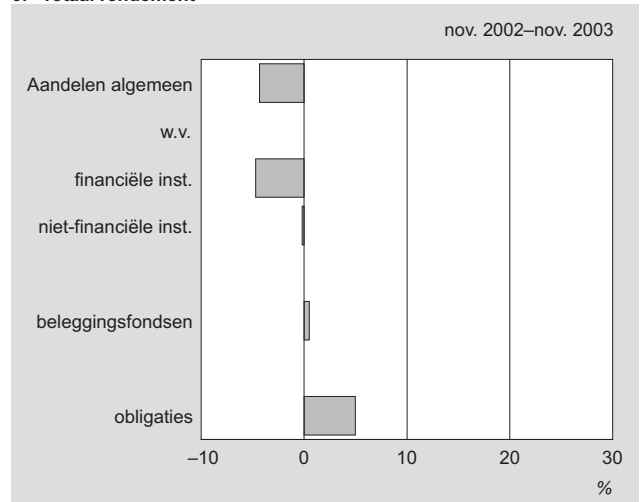
4. Nieuw ingeschreven hypotheeklen op woningen

5. CBS-koersindex algemeen

6. Totaal rendement

In dit nummer

ING Real Estate koploper in Vastgoedmarkt-ranglijst blz. 9

ING Real Estate bezet net als vorig jaar de eerste plaats in de door Vastgoedmarkt opgestelde ranglijst van professionele vastgoedbeleggers. De 46 beleggers van de ranglijst bezitten of beheren vastgoed voor een bedrag van in totaal 118,5 miljard euro in 2002. Daarvan is 54 procent in handen van beleggers met een grote vastgoedportefeuille.

Consument leent liever makkelijk blz. 11

Alhoewel het bedrag dat consumenten lenen niet veel is veranderd de afgelopen jaren, is de manier waarop wordt geleend wel duidelijk gewijzigd.

Opbrengst rijksbelastingen gedaald blz. 13

In het tweede kwartaal van 2003 heeft het Rijk bijna 26 miljard euro aan belastingen ontvangen. Dit betekent een daling van 1,8 miljard euro (ruim 6 procent) ten opzichte van het tweede kwartaal van 2002.

Deze daling zorgde ervoor dat de belastingopbrengst voor de rijksoverheid in de eerste helft van dit jaar lager is uitgekomen dan in het eerste halfjaar van 2002 (-3 procent).

Persberichten

Inflatie in oktober 2,0 procent

De inflatie in Nederland is in oktober uitgekomen op 2,0 procent. Dit is even hoog als in september. Na een trendmatige daling vanaf 2001 is de inflatie de laatste zeven maanden vrijwel stabiel. De Nederlandse inflatie volgens de Europees geharmoniseerde index is in oktober gedaald naar 1,9 procent. Dit is 0,2 procentpunt lager dan het gemiddelde van de Eurozone.

Inflatie in oktober stabiel op 2,0 procent

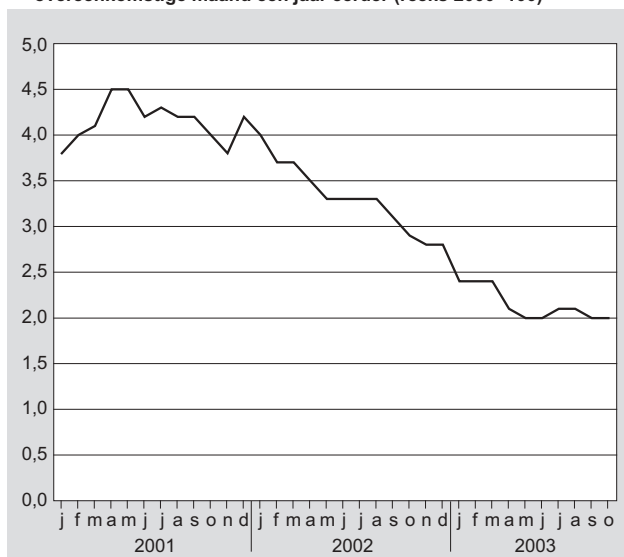
Net als in september is in oktober de inflatie uitgekomen op 2,0 procent. De prijzen van onder andere gas, groenten en aardappelen, huisvesting, consumptiegebonden belastingen en overheidsdiensten zijn meer gestegen dan dit gemiddelde. De prijzen van elektriciteit, meubels en restaurants stegen minder dan het gemiddelde. Kleding, schoeisel, computers en audio- en videoapparatuur zijn het afgelopen jaar in prijs gedaald.

In het inflatiecijfer van oktober is het effect van de prijzenoorlog tussen supermarkten niet zichtbaar, omdat de waarneming van de prijzen in oktober net vóór het uitbreken van de prijzenoorlog vrijwel was afgerond. In het novembercijfer zal de invloed hiervan wel tot uitdrukking komen.

Prijzontwikkeling volgens Europese norm

De Nederlandse inflatie volgens de Europees geharmoniseerde norm is van september op oktober gedaald van 2,0 naar 1,9 procent. De inflatie komt daarmee 0,2 procentpunt onder het gemiddelde in de Eurozone. In september was de inflatie in Nederland voor het eerst sinds mei 2000 lager dan het gemiddelde van de Eurozone. Het verschil was toen 0,1 procentpunt. Eurostat, het Europese statistische bureau, raamt de inflatie in de Eurozone in oktober op 2,1 procent. Dit is even hoog als de uitkomst over september.

1. Procentuele verandering CPI – Alle huishoudens t.o.v. de overeenkomstige maand een jaar eerder (reeks 2000=100)

Invoer lager in september

In september 2003 bedraagt de waarde van de invoer van goederen 17,0 miljard euro. Dat is 3 procent minder dan in september vorig jaar. De waarde van de uitgevoerde goederen ligt 1 procent hoger dan in september 2002 en bedraagt 20,5 miljard euro. Deze uitvoer wordt opwaarts beïnvloed door de export van een boorplatform naar Afrika. Daarnaast telt september in 2003 één werkdag meer dan in 2002.

In het derde kwartaal van 2003 ligt de invoer 3 procent en de uitvoer 2 procent lager dan in het derde kwartaal van vorig jaar. De lagere waarde van de in- en uitvoer is deels te verklaren door gedaalde prijzen.

Minder uitvoer naar het Verenigd Koninkrijk en Duitsland

Nederland heeft in het derde kwartaal van 2003 voor 41,8 miljard euro uitgevoerd naar EU-landen. Dat is 3 procent minder dan in het derde kwartaal van 2002. De invoer uit EU-landen bedraagt 27,4 miljard euro. Ook de invoer is 3 procent lager dan in hetzelfde kwartaal een jaar eerder.

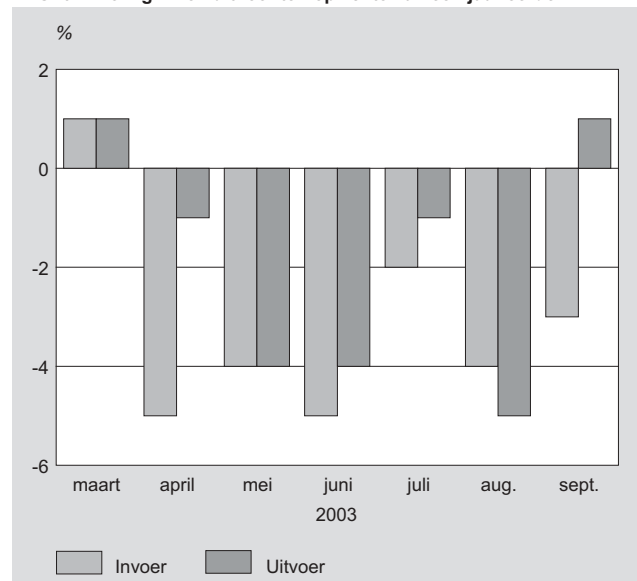
De uitvoer naar vooral het Verenigd Koninkrijk en Duitsland is meer dan gemiddeld gedaald. Aan de invoerkant is dit vooral het geval bij het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk.

Handel met niet-EU-landen

In het derde kwartaal van 2003 bedraagt de uitvoer naar niet-EU-landen 14,3 miljard euro. Dit is 1 procent meer dan in het derde kwartaal van 2002. De waarde van de invoer ligt 2 procent lager en bedraagt 20,9 miljard euro.

De afname van de invoerwaarde komt, net zoals in het tweede kwartaal van 2003, bijna geheel voor rekening van de Verenigde Staten. De invoer uit de Verenigde Staten bedraagt 3,4 miljard euro en is 16 procent lager dan in het derde kwartaal van 2002. Deze waardedaling valt samen met een daling van de dollar (t.o.v. de euro) van 15 procent.

2. Ontwikkeling in- en uitvoer ten opzichte van een jaar eerder

Vertrouwen consument neemt toe

Het consumentenvertrouwen is, gecorrigeerd voor seizoeninvloeden, in november gestegen naar het hoogste niveau van dit jaar. Ondanks deze stijging is het consumentenvertrouwen nog steeds laag en ligt nu weer ongeveer op hetzelfde niveau als een jaar geleden. Consumenten hebben vergeleken met voorgaande maand vooral meer vertrouwen in de economische situatie en vinden het een betere tijd voor het doen van grote aankopen.

Oordeel economisch klimaat positiever

Het oordeel van consumenten over het economisch klimaat is in november positiever dan in oktober. Zowel de beoordeling van de afgelopen twaalf maanden als de verwachting voor de komende twaalf maanden verbetert.

Over het economisch klimaat in de komende twaalf maanden zijn de consumenten minder pessimistisch dan lange tijd (sinds maart 2002) het geval is geweest.

Koopbereidheid blijft laag

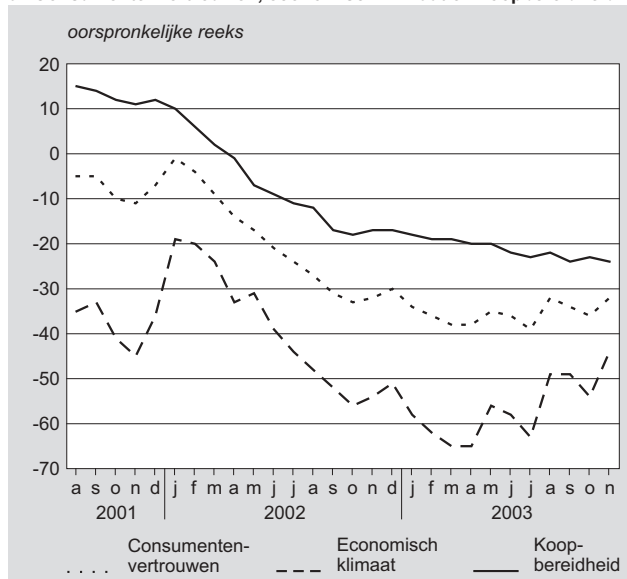
De koopbereidheid, het andere onderdeel van de vertrouwensindex, is in november per saldo nauwelijks veranderd ten opzichte van oktober. De koopbereidheid is gebaseerd op het oordeel over de financiële situatie van het eigen huishouden en het doen van grote aankopen. Consumenten zijn in november, na correctie voor seizoeneffecten, iets negatiever geworden over de ontwikkeling van de financiële positie van hun eigen huishouden.

De consumenten zijn echter minder negatief geworden over het doen van grote aankopen. Voor de tweede maand op rij vinden meer consumenten het een gunstige tijd om goederen zoals meubels, wasmachines en televisies te kopen.

Inflatieverwachting daalt

Steeds minder consumenten verwachten dat de prijzen in het komende jaar sterker of evenveel zullen stijgen als in het afgelopen jaar. In oktober dacht nog bijna 36 procent dat de inflatie gelijk zou blijven of zou toenemen. In november is dit nog maar 21 procent. De enquête van het Consumenten Conjunctuuronderzoek is gehouden in de eerste twee weken van november. Dit is na het begin van de prijsverlagingen bij de supermarkten.

3. Consumentenvertrouwen, economisch klimaat en koopbereidheid

Producentenvertrouwen valt iets terug

Het producentenvertrouwen is in november iets afgenomen ten opzichte van oktober. De stemmingsindicator van de ondernemers in de industrie is gedaald naar $-3,8$. Na het dieptepunt in juni van dit jaar ($-10,1$) is het vertrouwen in de maanden juli tot en met oktober langzaam verbeterd. In november zet deze verbetering dus niet door.

Nog geen herstel van de bedrijvigheid

Het producentenvertrouwen in de industrie is samengesteld uit drie deelindicatoren: de verwachte bedrijvigheid, het oordeel van de ondernemers over de orderpositie en het oordeel over de voorraden gereed product.

Het producentenvertrouwen komt in november uit op $-3,8$. Dit is 0,8 punt minder dan in oktober. Deze lichte terugval is nagenoeg geheel te wijten aan de minder gunstige verwachtingen van de ondernemers over de bedrijvigheid in de komende drie maanden. Ondanks een lichte stijging van de werkvoorraad blijft het oordeel over de orderpositie onveranderd negatief. Verder vindt net als in oktober per saldo 6 procent van de ondernemers de voorraden gereed product te groot.

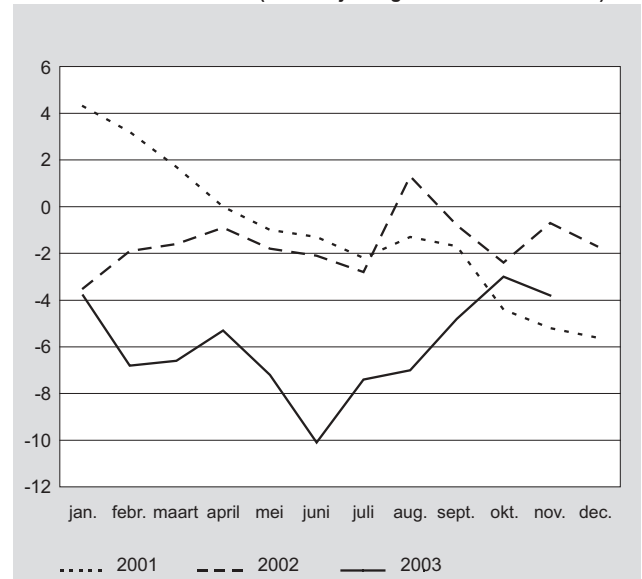
Meer orders en lichte stijging orderportefeuille

Volgens de ondernemers zijn in oktober meer orders ontvangen dan in september. Dit geldt voor alle sectoren in de industrie. De toename van de orders uit het buitenland was het grootst.

In de sector van de consumptiegoederen en in de sector van de halffabrikaten heeft de toegenomen orderontvangst tot gevolg dat de orderpositie iets is verbeterd. De ondernemers blijven echter ontevreden over zowel orderontvangst als orderpositie. In de sector van de investeringsgoederen neemt de orderpositie, ondanks een toename van de orders, met ruim 1 procentpunt af.

Over de ontwikkeling van de werkgelegenheid in de komende maanden blijven de ondernemers somber gestemd. Één op de vijf ondernemers verwacht in de periode november 2003 tot en met januari 2004 verder in het personeelsbestand te moeten snijden.

4. Producentenvertrouwen (na verwijdering van seizoeninvloeden)

Artikelen

ING Real Estate koploper in Vastgoedmarkt-ranglijst

Drs. J.L. Gebraad

ING Real Estate bezet net als vorig jaar de eerste plaats in de door Vastgoedmarkt opgestelde ranglijst van professionele vastgoedbeleggers. De 46 beleggers van de ranglijst bezitten of beheeren vastgoed voor een bedrag van in totaal 118,5 miljard euro in 2002. Daarvan is 54 procent in handen van beleggers met een grote vastgoedportefeuille.

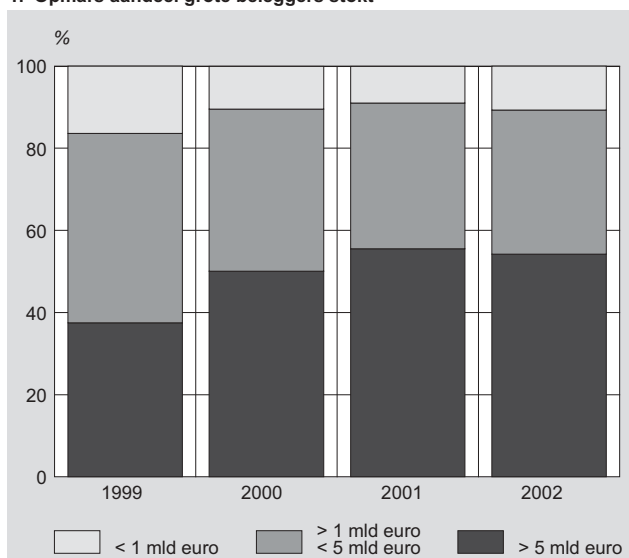
ING Real Estate grootste vastgoedbelegger

ING Real Estate staat bovenaan in de door het tijdschrift Vastgoedmarkt opgestelde ranglijst 2002 van vastgoedbeleggers. De vastgoedportefeuille van 24 miljard euro van ING Real Estate omvat een vijfde deel van het totale vastgoed uit de ranglijst. Het ABP bezet de tweede plaats op de ranglijst met een vastgoedportefeuille van 14,8 miljard euro, dat is een achtste deel van het totale vastgoed. Het aandeel van ING Real Estate en ABP in het totale vastgoed is in 2002 iets groter dan in 2001. Dit is vooral een gevolg van het wegvallen uit de ranglijst van Rodamco North America vanwege een overname door buitenlandse marktpartijen. De ranglijst van Vastgoedmarkt bevat de beslissingscentra van vastgoedbeleggers, waardoor niet alleen het vastgoed in eigen bezit meetelt maar ook het voor andere beleggers beheerde vastgoed. Het belang hiervan blijkt uit het feit dat voor de koploper ING Real Estate ongeveer twee derde van het vastgoed bestaat uit voor derden beheerde gelden.

Schaalvergroting stopt

In 2002 is een eind gekomen aan een jarenlange stijging van het aandeel van beleggers met een vastgoedportefeuille die groter is dan 5 miljard euro. De overname van Rodamco North America

1. Opmars aandeel grote beleggers stopt

Bron: Vastgoedmarkt, 2002/2003; uitkomsten 1999–2001 herberekend.

speelt hierin een belangrijke rol. Ook de daling voor de middelgrote beleggers met een portefeuille van tussen de 1 en 5 miljard euro wordt voor een deel verklaard door een overname, en wel die van Haslemere. Het gevolg is dat het aandeel van de groep kleine beleggers met een portefeuille tot 1 miljard euro in 2002 weer boven de 10 procent is uitgekomen.

Tabel 1
Vastgoedportefeuille professionele beleggers verdeeld naar grootte

	2001	2002	1999	2000	2001	2002
	mld euro		%			
Omvang vastgoedportefeuille:						
> 5 mld euro	71,6	64,2	37,5	50,1	55,5	54,2
> 1 mld euro < 5 mld euro	45,8	41,6	46,1	39,4	35,5	35,1
< 1 mld euro	11,5	12,7	16,4	10,4	8,9	10,7
totaal	128,9	118,5	100,0	100,0	100,0	100,0

Bron: Vastgoedmarkt, oktober 2003; de cijfers tot en met 2001 zijn herberekend.

Vastgoedmarkt en CBS naast elkaar

Vastgoedmarkt komt voor het totaal van de vastgoedportefeuille hoger uit dan het CBS. Er zijn twee belangrijke verklaringen voor deze hogere uitkomsten. Eén daarvan betreft het feit dat Vastgoedmarkt ook voor derden beheerde gelden meetelt bij het bepalen van de omvang van de portefeuille, terwijl het CBS alleen het vastgoed in eigendom meetelt. Dit verklaart een belangrijk deel van de hogere uitkomst voor de verzekeraars. De tweede verklaring betreft de groep overige professionele beleggers, die bij Vastgoedmarkt instellingen bevat die geen deel uitmaken van door het CBS waargenomen vastgoedbeleggers. Het betreft instellingen die in de CBS-statistieken vallen onder niet-financiële instellingen en waarvoor de beleggingen in vastgoed niet afzonderlijk bekend zijn.

De beperking van het onderzoek bij Vastgoedmarkt tot beleggers met een vastgoedportefeuille die groter is dan 250 miljoen euro verklaart een deel van de lagere uitkomst voor pensioenfondsen. Bovendien geldt dat Vastgoedmarkt voor een deel van de pensioenfondsen het indirect vastgoed niet in de cijfers heeft opgenomen. De lagere uitkomst voor beleggingsinstellingen hangt niet alleen samen met de ondergrens, maar komt ook omdat Vastgoedmarkt niet alle beleggingsinstellingen die alleen in indirect vastgoed beleggen, meetelt.

Tabel 2
Vergelijking Vastgoedmarkt met CBS-statistieken

	Vastgoedmarkt		CBS-statistieken		Verschil	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002
	mld euro					
Pensioenfondsen	44,6	42,2	49,7	46,0	-5,1	-3,8
Verzekeraars	36,5	36,6	17,1	17,1	19,4	19,5
Beleggingsinstellingen	32,2	21,3	33,8	26,8	-1,6	-5,5
Subtotaal	113,3	100,1	100,6	89,9	12,7	10,2
Overige professionele beleggers	15,6	18,4	0,1	0,1	15,5	18,4
Totaal	128,9	118,5	100,7	89,9	28,2	28,6

Methodiek Vastgoedmarkt

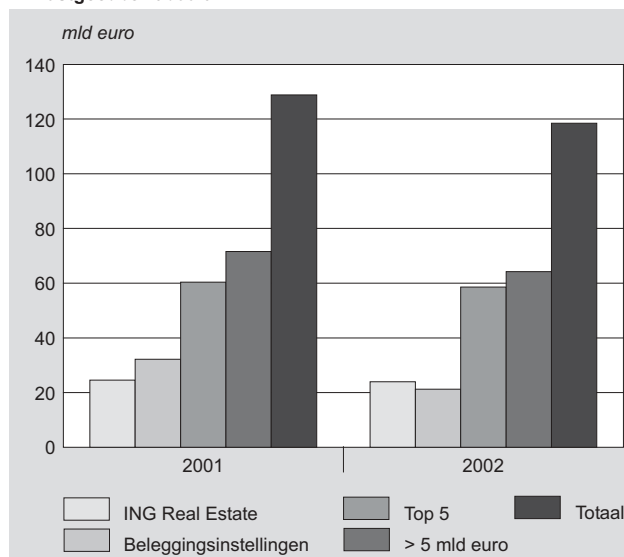
Vastgoedmarkt heeft voor de ranglijst 2002 dezelfde methodiek gebruikt als voor het onderzoek over 2001. De beslissingscentra vormen hierbij de basis van de ranglijst. Asset-managementorganisaties die vastgoed beheren voor meerdere beleggers, worden als één partij beschouwd. Er wordt een ondergrens van 250 miljoen euro aangehouden, en er moet een openbaar jaarverslag of een andere geautoriseerde opstelling aanwezig zijn.

Er zijn enkele kleine aanpassingen in de ranglijst van 2002 aangebracht. Zo vervangt Interpolis vastgoed de combinatie van Relan en Roproperty uit de ranglijst van 2001. Verder is de combinatie ABN AMRO Property Funds toegevoegd.

De ranglijst zoals gepubliceerd in de oktobereditie van Vastgoedmarkt is in tabel 3 opgenomen, aangevuld met het cumulatieve belang. De uitkomsten over 2001 zijn door het ranglijstkarakter exclusief de beleggers die in 2002 niet meer op de ranglijst voorkomen. De zes uit de ranglijst van 2001 verdwenen beleggers (met tussen haakjes hun positie op de ranglijst van 2001) zijn Rodamco North America (4), Haslemere (15), Pensioenfonds Shell (25), Nagron (37), DIM (47) en Sarakreek (51).

In de tabellen 1 en 2 zijn de uitkomsten voor 2001 van deze zes beleggers wel meegeteld, waardoor het totaal vastgoedbezit hier 11,4 miljard euro hoger uitkomt dan in tabel 3. Grafiek 2 geeft een beeld van vastgoedomvang volgens de kolom Vastgoedmarkt uit tabel 2.

2. Vastgoedbezit daalt

Bron: Vastgoedmarkt, oktober 2003.

Voor vragen of inlichtingen kunt U contact opnemen met de CBS Infoservice, tel. 0900 0227 (€ 0,50 p/m); e-mail: infoservice@cbs.nl.

Tabel 3
Ranglijst professionele vastgoedbeleggers 2002

	2001	2002	In % van het totaal (cumulatief)
<i>mln euro</i>			
1 (1) ING Real Estate	24 600	23 993	20,2
2 (2) ABP	15 176	14 782	32,7
3 (3) PGGM	7 606	6 868	38,5
4 (6) Fortis	5 840	6 558	44,1
5 (5) Rodamco Europe	6 171	6 445	49,5
6 (7) Redevco	5 300	5 550	54,2
7 (8) Pensioenfonds Bouwnijverheid	4 204	4 497	58,0
8 (9) Vesteda	4 056	4 067	61,4
9 (10) Achmea Vastgoed	3 866	3 843	64,6
10 (11) Corio	3 470	3 627	67,7
11 (12) Interpolis vastgoed	2 995	3 094	70,3
12 (13) Vastnedgroep	2 828	2 912	72,8
13 (14) Pensioenfonds Metaal en Technische bedrijfstakken	2 566	2 222	74,7
14 (16) Aegon	2 326	2 211	76,5
15 (18) Wereldhave	1 873	1 955	78,2
16 (19) Uni-Invest	1 818	1 911	79,8
17 (17) Philips Pensioenfondsen	2 114	1 910	81,4
18 (20) Delta Lloyd Nuts Ohra	1 720	1 860	83,0
19 (21) Amvest	1 557	1 663	84,4
20 (22) Spoorwegpensioenfondsen	1 288	1 325	85,5
21 (24) AZL Groep	1 188	1 220	86,5
22 (26) Kantoren Fonds Nederland	1 087	1 239	87,6
23 (27) Eurocommercial	1 046	1 061	88,5
24 (-) Bouwfonds Asset Management	200	1 000	89,3
25 (23) ABN AMRO Property Funds	1 285	984	90,1
26 (29) Kroonenberg Groep	925	970	90,9
27 (30) Nieuwe Steen	798	930	91,7
28 (28) KLM Pensioenfondsen	1 007	907	92,5
29 (32) Breevast	782	873	93,2
30 (31) Altera	792	775	93,9
31 (38) Q-Park	490	704	94,5
32 (33) Rodamco Asia	765	701	95,1
33 (35) Dela	610	651	95,6
34 (34) Unileverpensioenfondsen Progress	693	628	96,2
35 (36) Pensioenfondsen KPN/TPG	606	615	96,7
36 (41) VHS	423	470	97,1
37 (39) Pensioenfondsen Hoogovens	449	436	97,4
38 (40) Schilders Pensioenfondsen	440	426	97,8
39 (43) Newomij	373	390	98,1
40 (48) Pensioenfondsen Grafische Bedrijven	264	360	98,4
41 (42) Stork Pensioenfondsen	390	356	98,7
42 (44) Pensioenfondsen Akzo Nobel	348	329	99,0
43 (45) SNS Reaal	322	328	99,3
44 (46) Pensioenfondsen Nederlandse Omroep	303	320	99,6
45 (49) Westersuyker	259	268	99,8
46 (50) Pensioenfondsen Zorgverzekeraars	251	258	100,0
Totaal	117 470	118 492	

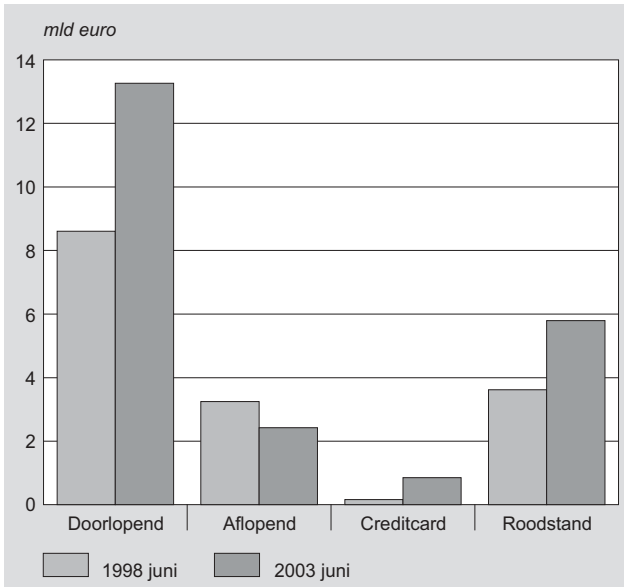
Bron: Vastgoedmarkt, oktober 2003.

Consument leent liever makkelijk¹⁾

Ir. M.E. van Agtmaal-Wobma

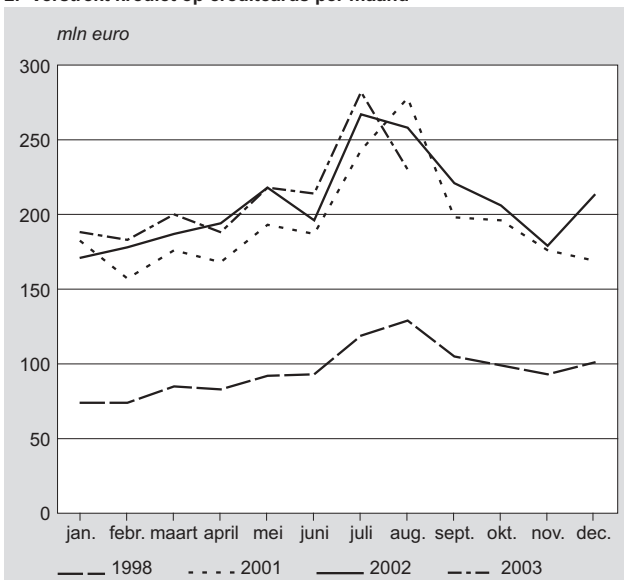
Alhoewel het bedrag dat consumenten lenen niet veel is veranderd de afgelopen jaren, is de manier waarop wordt geleend wel duidelijk gewijzigd.

1. Uitstaande schuld naar kredietvorm, medio 1998 en 2003

Tussen 1998 en 2003 is de voorkeur steeds meer uitgegaan naar gemakkelijke manieren van lenen. Het gebruik van creditcard en rood staan op de betaalrekening worden steeds populairder. Meestal zijn de bedragen gering en bedraagt de looptijd enkele maanden. Voor grotere bedragen en langere looptijden wordt veel gebruik gemaakt van het doorlopend krediet.

2. Verstrekt krediet op creditcards per maand

Creditcards op vakantie

Jaarlijks is er in de zomermaanden een duidelijke piek in de kredietverlening via creditcards. In juli 2003 was deze piek van 280 miljoen euro echter beduidend hoger dan vijf jaar daarvoor. In juli 1998 werd 120 miljoen euro geleend via creditcards.

Rond 6 miljard euro roodstand

Consumenten staan in 2003 ook meer rood dan vijf jaar geleden. Was de totale roodstand op de Nederlandse betaalrekeningen in augustus 1998 nog geen 4 miljard euro, in dezelfde maand in 2003 was dit 6 miljard euro. Dit komt neer op 850 euro per huishouden. Consumenten staan in mei vaak minder rood door de uitbetaling van het vakantiegeld. In de zomermaanden stijgt de roodstand op de betaalrekeningen weer.

Consument terughoudend met lenen

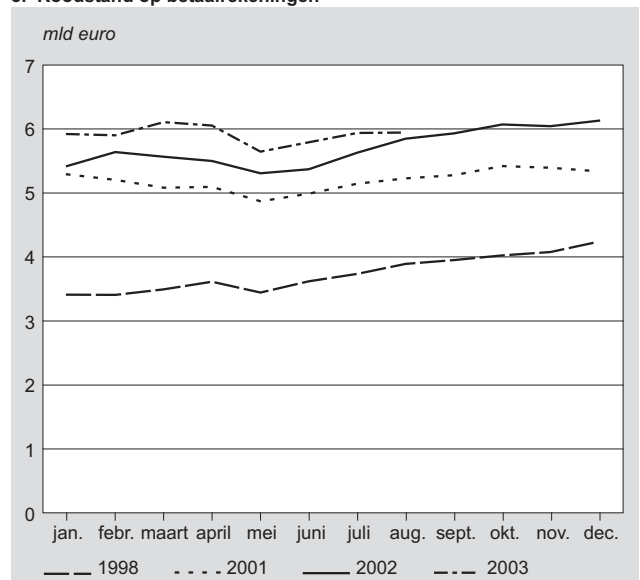
In 2002 hebben de Nederlandse huishoudens ruim 10 miljard euro geleend. Vier jaar daarvoor was dit 9 miljard euro. Sinds 1999 schommelt het totaal verstrekte consumptief krediet rond de 10 miljard. Ook in 2003 lijkt dit patroon zich te herhalen; in de eerste helft van dit jaar is bijna 5 miljard euro geleend. Dat is nagenoeg evenveel als in dezelfde periode van 2002.

Toelichting

Doorlopend krediet

Bij doorlopend krediet wordt met de kredietnemer een bepaald grensbedrag overeengekomen, tot welk bedrag de kredietnemer naar behoefte geld kan opnemen of weer terugbetalen. Door de kredietnemer wordt periodiek een (vast) bedrag afgelost en de

3. Roodstand op betaalrekeningen

rente wordt periodiek in rekening gebracht. Afgeloste bedragen kunnen opnieuw worden opgenomen.

Private label cards, klantenkaarten en winkelpassen zijn vormen van doorlopend krediet.

In dit artikel is het spaar-/leenkrediet inbegrepen bij het doorlopend krediet.

Aflopend krediet

Bij een aflopend krediet komt het totale bedrag van de lening in zijn geheel ter beschikking van de kredietnemer. Dit bedrag, vermeerderd met de kredietvergoeding (rente en kosten), moet in een vast aantal termijnen worden afgelost, terwijl de afgeloste bedragen niet opnieuw kunnen worden opgenomen. Persoonlijke leningen, financieringskredieten, huurkoop en afbetaling vallen onder aflopend krediet.

Creditcards

Creditcards met kredietfaciliteiten; cards waarmee geld kan worden opgenomen of goederen kunnen worden gekocht en waarbij een kredietovereenkomst is afgesloten tot een bepaalde limiet. Buiten beschouwing worden gelaten de cards die gekoppeld zijn

aan een betaalrekening en waarvan de opgenomen bedragen periodiek ten laste van die betaalrekening worden gebracht.

Roodstand op de Nederlandse betaalrekeningen

De roodstand op de Nederlandse betaalrekeningen wordt een keer per maand waargenomen. Uit deze momentopname kan geen informatie worden afgeleid over opnamen en aflossingen. Het krediet op betaalrekeningen wordt daarom niet gerekend tot het consumptief krediet, maar de gegevens worden wel als aanvullende informatie in de tabellen meegenomen.

Verstrekt consumptief krediet

Het bedrag dat particulieren aan consumptief krediet in een bepaalde periode in handen hebben gekregen voor de besteding aan (duurzame) consumptiegoederen, zoals auto's, wasmachines en computers. Hypothecaire leningen vallen hier niet onder.

Noot in de titel

¹⁾ Dit artikel is eerder verschenen in het webmagazine van het CBS.

Opbrengst rijksbelastingen gedaald ¹⁾

L.C. Cazander

In het tweede kwartaal van 2003 heeft het Rijk bijna 26 miljard euro aan belastingen ontvangen. Dit betekent een daling van 1,8 miljard euro (ruim 6 procent) ten opzichte van het tweede kwartaal van 2002.

Deze daling zorgde ervoor dat de belastingopbrengst voor de rijksoverheid in de eerste helft van dit jaar lager is uitgekomen dan in het eerste halfjaar van 2002 (-3 procent).

Daling over de volle breedte

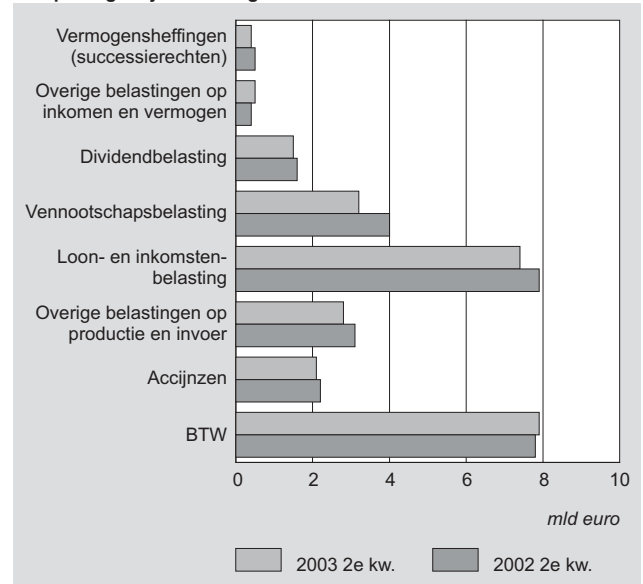
Vrijwel alle rijksbelastingen brachten in het tweede kwartaal van 2003 minder op dan een jaar eerder.

De vennootschapsbelasting daalde het sterkst. De opbrengst van deze belasting op bedrijfswinsten bedroeg 3,2 miljard euro. Dit was 0,8 miljard lager dan in het tweede kwartaal van vorig jaar (-21 procent). De dividendbelasting bracht 1,5 miljard euro op, een daling van 0,1 miljard (-8 procent). De opbrengst loon- en inkomstenbelasting bedroeg 7,4 miljard euro, dit was 0,5 miljard minder (-6 procent).

De diverse accijnzen waren goed voor 2,1 miljard euro aan inkomsten voor de schatkist, een daling van 0,1 miljard (-6 procent).

De opbrengst BTW voor het Rijk bedroeg 7,9 miljard euro, 0,1 miljard euro (+2 procent) meer dan in het tweede kwartaal van 2002. Dit bedrag is exclusief het BTW-deel dat werd afgedragen aan de Europese Unie. De totale BTW-opbrengst bedroeg 8,3 miljard euro, een daling van 0,1 miljard (-1 procent).

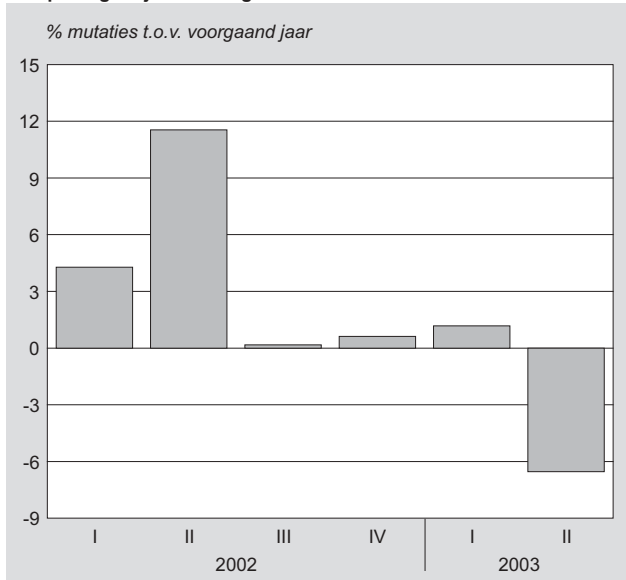
2. Opbrengst rijksbelastingen naar soort

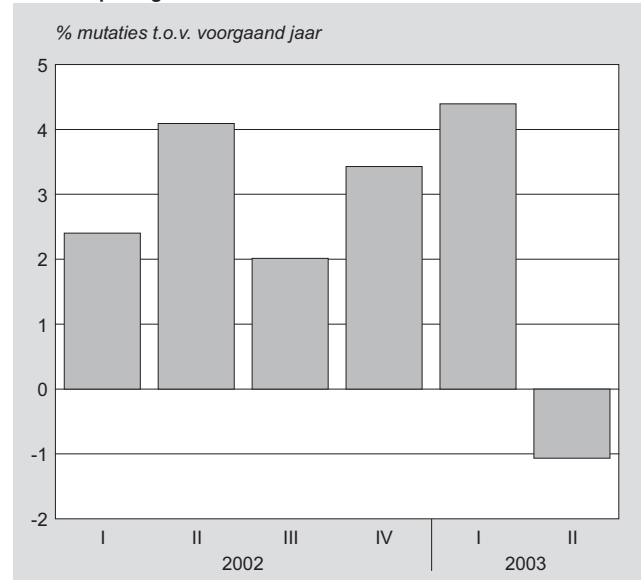
Noot in de titel

¹⁾ Dit artikel is eerder verschenen in het webmagazine van het CBS.

1. Opbrengst rijksbelastingen

3. BTW-opbrengst

Financiële kerncijfers

Financiële kerncijfers

	Eenheid c.q. basis	1990	1995	1999	2000	2001	2002	2002		2003
								nov.	dec.	
Bankwezen (ultimo)										
Europese liquiditeitsmassa (M3)	<i>mld euro</i>	.	.	4 778,6	5 079,9	5 424,6	5 782,7	5 695,3	5 784,9	5 779,7
Europese geldhoeveelheid (M1)	<i>mld euro</i>	.	.	1 955,1	2 074,3	2 203,5	2 424,3	2 342,3	2 424,5	2 340,8
Balanstotaal Europese MFI's	<i>mld euro</i>	.	.	15 546,1	16 711,4	18 249,7	18 862,5	18 968,1	18 859,3	18 977,9
Balanstotaal Nederlandse MFI's	<i>mld euro</i>	.	.	940,2	1 148,2	1 262,7	1 356,4	1 377,3	1 356,4	1 358,6
Sparen en lenen										
Besparingen bij spaarinstellingen	<i>mld euro</i>	.	6,4	8,4	3,9	18,6	12,6	-0,2	1,9	2,4
Spaartegoed (ultimo)	<i>mld euro</i>	81,0	104,8	130,3	134,2	152,9	167,8	165,9	167,8	170,1
Verstrekt consumptief krediet	<i>mld euro</i>	4,9	6,4	10,0	10,6	10,2	10,3	0,8	0,8	0,8
Uitstaand consumptief krediet (ultimo)	<i>mld euro</i>	5,5	10,1	13,9	15,2	16,0	16,4	16,4	16,4	16,6
Nieuw ingeschreven hypotheek op:										
woonhuizen en combinaties woonhuis/bedrijfspand	<i>mld euro</i>	16,0	31,0	90,6	82,2	86,7	96,0	7,9	11,7	6,0
w.o. woonhuizen	<i>mld euro</i>	.	27,6	84,2	76,1	79,7	87,7	7,2	10,0	5,5
bedrijfspanden en overige onroerende goederen	<i>mld euro</i>	12,0	16,2	27,7	24,5	35,1	28,3	1,7	4,5	2,1
Geldmarkt										
Reporente ECB (ultimo)	%	.	.	2,70	4,75	3,25	2,75	3,25	2,75	2,75
Daggeldrente	%	9,23	4,23	2,74	4,12	4,38	3,28	3,30	3,09	2,79
Eenmaands Euribor-tarief	%	8,51	4,33	2,86	4,24	4,26	3,31	3,23	2,98	2,85
Goudprijs (gemiddeld)	<i>euro/gram</i>	10,32	9,12	8,59	9,94	9,91	10,75	10,45	10,65	11,02
Wisselkoersen (gemiddeld)										
Amerikaanse Dollar	<i>per 1 euro</i>	1,27	1,31	1,07	0,92	0,90	0,95	1,00	1,02	1,06
Engelse Pond	<i>per 1 euro</i>	0,71	0,83	0,66	0,61	0,62	0,63	0,64	0,64	0,66
Japanse Yen	<i>per 1 euro</i>	183,75	122,90	121,32	99,47	108,68	118,06	121,65	124,22	126,12
Kapitaalmarkt										
Gemiddeld effectief rendement op staatsleningen										
kort (3-5 jaar)	%	9,04	6,00	3,91	5,12	4,44	4,23	3,65	3,43	3,22
middellang (5-8 jaar)	%	8,99	6,50	4,34	5,30	4,70	4,60	4,17	3,97	3,75
lang (9-10 jaar)	%	8,93	7,20	4,63	5,41	4,94	4,88	4,56	4,36	4,19
Amsterdams Effectenbeurs										
CBS-koersindex (ultimo)										
aandelen	<i>1983=100</i>	168,3	321,5	933,1	897,0	708,0	462,1	510,8	462,1	424,3
obligaties (5-8 jaar)	<i>1983=100</i>	98,4	118,9	121,0	123,1	124,2	130,9	127,9	130,9	131,9
CBS-herbeleggingsindex (ultimo)										
aandelen	<i>1983=100</i>	229,6	530,9	1 724,7	1 688,0	1 363,6	916,0	1 012,6	916,0	841,3
obligaties (algemeen)	<i>1983=100</i>	161,1	267,3	334,2	356,2	377,6	410,3	403,2	410,3	414,4
Verzekeraars										
Binnenlandse productie van individuele levensverzekeringen (premies)	<i>mld euro</i>	.	3,7	6,1	7,1	6,9	5,4	0,5	0,5	1,0
Prijsindexcijfers										
Producentenprijzen	<i>1995=100</i>	.	100,0	102,2	114,1	115,7	114,5	114,9	116,5	118,3
Herbouwkosten van woningen	<i>1995=100</i>	.	100,0	108,0	111,8	.	.	126,0	126,0	127,0
Consumentenprijzen										
alle huishoudens	<i>2000=100</i>	.	.	.	100,0	104,2	107,6	108,2	107,9	108,4
Internationale handel										
Invoer	<i>mld euro</i>	104,2	129,4	178,7	216,1	218,3	205,6	17,5	16,7	17,3
Uitvoer	<i>mld euro</i>	108,5	143,5	188,6	231,9	241,3	232,7	20,1	19,1	19,7
Handelsoverschot	<i>mld euro</i>	4,3	14,1	9,9	15,8	23,0	27,1	2,6	2,4	2,4
Invoerprizen	<i>1990=100</i>	100,0	92,0	93,4	107,2	111,6	106,0	108,2	106,5	105,4
Uitvoerprizen	<i>1990=100</i>	100,0	94,9	93,6	106,4	109,1	103,5	103,5	105,7	101,4
Ruilvoet	<i>1990=100</i>	100,0	103,2	100,2	99,3	97,8	97,7	95,7	99,2	96,2
Overige gegevens										
Consumentenvertrouwen		.	4,4	13,9	24,0	-0,9	-20,3	-32,0	-30,4	-33,8
Economisch klimaat		.	6,3	5,1	24,1	-24,8	-39,1	-54,1	-50,8	-58,3
Koopbereidheid		.	3,1	19,8	23,9	15,0	-7,7	-17,2	-16,9	-17,5
Producentenvertrouwen in de industrie ¹⁾		.	.	.	6,8	-1,1	-1,6	-0,7	-1,7	-3,8

1) Na verwijdering seizoeninvloeden.

febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	
										Banking
5 823,4	5 859,5	5 948,7	5 992,8	5 989,8	5 996,2	5 994,3	5 989,5			Eurozone liquidity (M3)
2 351,8	2 397,8	2 425,7	2 458,7	2 501,5	2 481,4	2 468,6	2 510,4			Eurozone money (M1)
19 179,2	19 186,2	19 319,4	19 487,9	19 529,8	19 502,7	19 507,6	19 585,6			Eurozone MFI's, balance sheet total
1 396,7	1 407,0	1 409,5	1 434,2	1 450,4	1 441,0	1 452,6	1 463,5	1 471,8		Dutch MFI's, balance sheet total
										Saving and borrowing
1,7	1,0	1,4	2,5	1,3	2,0	0,8	0,6	0,9		Savings at saving institutions
171,9	172,8	174,2	176,7	178,1	180,1	181,8	182,5	183,4		Savings deposits
0,8	0,9	0,9	0,9	0,8	1,0	0,9	0,9	1,0		Consumer credit granted
16,6	16,6	16,7	16,7	16,7	16,8	16,8	17,0	17,0		Consumer credits, outstanding amounts
7,2	8,8	8,5	9,5	8,4	10,2	9,5	9,9	10,5		Newly registered mortgages on:
6,6	7,1	7,8	8,7	7,9	9,4	8,0	9,1	9,8		residential and residential/commercial property
3,5	3,0	2,1	2,0	2,1	3,3	5,0	4,9	2,4		o.w. residential other real estate
										Money market
2,75	2,50	2,50	2,50	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	Repo rate ECB
2,76	2,75	2,56	2,56	2,21	2,08	2,10	2,02	2,01	1,97	Call money
2,77	2,60	2,58	2,52	2,18	2,13	2,12	2,13	2,10	2,09	One-month Euribor
10,94	10,36	9,93	10,07	10,02	10,12	10,57	11,06	10,61	10,91	Gold price
1,08	1,08	1,08	1,16	1,17	1,14	1,11	1,12	1,17	1,17	Exchange rates
0,67	0,68	0,69	0,71	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,69	US dollar
128,60	128,15	130,12	135,83	138,05	134,99	132,38	128,94	128,12	127,85	English pound
										Japanese Yen
										Capital market
3,04	3,09	3,19	2,84	2,62	2,95	3,30	3,27	3,35	3,48	Average yield to maturity
3,49	3,54	3,65	3,31	3,09	3,49	3,81	3,81	3,86	4,00	short-term
3,97	4,01	4,13	3,79	3,60	3,97	4,18	4,20	4,26	4,40	medium-term
										long-term
										Amsterdam Stock Exchange
387,8	372,1	409,7	410,5	426,8	453,4	470,7	440,0	467,9	470,6	CBS stock price index
133,6	132,6	132,2	135,4	134,7	130,7	130,2	132,4	129,7	128,8	shares
										bonds
769,0	739,3	825,0	834,7	867,8	926,5	967,8	904,9	963,5	968,9	CBS total return index
418,0	417,1	418,1	426,9	427,1	422,7	422,4	427,9	423,7	423,2	shares
										bonds
										Insurance
0,7	0,6	0,5	0,5	0,4	0,5	0,4	0,4	0,5		New personal life insurance policies
										Price index numbers
120,0	119,0	116,3	114,5	114,6	114,9	115,8	115,9	115,8		Producer prices, industry
127,0	127,0	127,0	128,0	127,0	127,0	128,0	128,0	128,0		Costs of rebuilding of dwellings
109,0	109,9	110,0	110,0	109,5	109,7	110,0	111,0	110,7		Consumer prices
										all households
										International trade
17,1	18,3	16,8	16,5	16,3	16,2	15,2	17,0			import
19,3	20,9	18,8	18,9	18,9	18,6	16,9	20,5			export
2,3	2,6	1,9	2,3	2,6	2,4	1,8	3,6			trade surplus
106,0	104,6	106,3	100,6	102,1						import prices
98,9	100,9	102,1	99,9	99,2						export prices
93,2	96,4	96,0	99,3	97,1						terms of trade
										Other data
-36,5	-37,6	-38,2	-34,6	-36,1	-38,8	-32,4	-33,9	-35,8	-32,1	Consumer confidence
-62,4	-64,8	-64,9	-56,0	-57,8	-62,6	-48,5	-49,4	-54,4	-44,3	Economic environment
-19,2	-19,5	-20,3	-20,3	-21,7	-22,9	-21,7	-23,6	-23,5	-23,9	Propensity to consume
-6,8	-6,6	-5,3	-7,2	-10,1	-7,4	-7,0	-4,8	-3,0	-3,8	Producers' confidence

Banken

Tabel 1.1
Balans van de in Nederland gevestigde monetair financiële instellingen, exclusief De Nederlandsche Bank(ultimo)

	Nederland					Eurozone				
	2003					2003				
	juni	juli	aug.	sept.	okt.	mei	juni	juli	aug.	sept.
	<i>mld euro</i>									
Activa										
1. Leningen aan ingezetenen van het eurogebied	939,5	943,7	960,3	965,5	973,0	11 889,6	11 881,0	11 865,1	11 902,3	11 956,9
a. Monetair financiële instellingen	240,9	237,3	250,4	255,0	257,5	4 188,7	4 143,2	4 099,0	4 129,9	4 161,5
b. Overheid	37,4	36,7	36,0	39,2	37,0	794,8	794,2	802,2	796,4	797,0
c. Overige	661,2	669,8	673,8	671,3	678,6	6 906,1	6 943,6	6 963,9	6 976,0	6 998,4
2. Aangehouden effecten m.u.v. aandelen, uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied	141,4	141,4	140,7	146,1	148,3	2 896,5	2 886,2	2 912,0	2 905,8	2 929,4
a. Monetair financiële instellingen	21,6	21,6	21,7	21,6	21,7	1 233,8	1 241,7	1 259,3	1 258,1	1 257,7
b. Overheid	90,7	91,2	90,7	89,9	92,4	1 256,6	1 239,4	1 251,1	1 243,3	1 260,5
c. Overige	29,1	28,6	28,3	34,6	34,1	406,1	405,1	401,7	404,3	411,2
3. Aangehouden aandelen en deelnemingen uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied	37,5	38,7	38,4	38,0	37,3	854,1	853,4	883,6	887,1	881,5
a. Monetair financiële instellingen	13,7	14,7	15,1	14,6	14,7	265,6	267,0	.	.	.
b. Overige	23,9	24,0	23,4	23,4	22,6	588,5	582,5	.	.	.
4. Geldmarktpapier	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	70,7	69,0	68,4	69,6	68,8
5. Externe activa	267,6	258,5	249,0	244,1	248,3	2 544,4	2 624,2	2 604,6	2 575,7	2 543,4
6. Vaste activa	6,1	6,1	6,1	5,9	6,1	159,4	157,9	158,2	158,2	158,9
7. Overige activa	58,1	52,6	58,2	63,9	58,8	1 073,2	1 058,1	1 010,8	1 008,9	1 046,7
8. Totaal activa = totaal passiva	1 450,4	1 441,0	1 452,6	1 463,5	1 471,8	19 487,9	19 529,8	19 502,7	19 507,6	19 585,6
Passiva										
9. Chartale geldomloop						0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
10. Deposito's van ingezetenen van het eurogebied	768,8	761,7	768,7	783,3	779,4	10 515,2	10 540,5	10 497,1	10 509,2	10 568,5
a. Monetair financiële instellingen	274,2	266,7	269,8	289,1	280,4	4 310,1	4 300,1	4 255,7	4 272,1	4 313,3
b. Centrale overheid	1,8	2,0	2,6	1,9	1,6	124,2	147,6	120,7	112,8	128,8
c. Overige overheid en overige ingezetenen van het eurogebied	492,8	493,0	496,3	492,3	497,3	6 080,8	6 092,7	6 120,7	6 124,3	6 126,4
(1) giraal	159,7	155,8	156,7	158,1	157,7	2 014,1	2 063,0	.	.	.
(2) met vaste looptijd	153,5	155,1	155,9	149,6	153,5	2 304,8	2 271,5	.	.	.
(3) met opzegtermijn	179,4	182,1	183,3	184,6	186,1	1 532,7	1 545,6	.	.	.
(4) repo's	0,1	0,1	0,4	0,1	0,1	231,4	214,8	.	.	.
11. Aandelen/participaties in geldmarktfondsen en geldmarktpapier						641,9	640,0	653,9	657,3	646,3
12. Geldmarktpapier en schuldbewijzen	232,1	238,4	240,3	239,3	250,0	3 062,5	3 083,1	3 116,0	3 126,9	3 126,7
13. Kapitaal en reserves	64,6	64,9	65,2	65,4	63,8	1 120,5	1 126,4	1 132,9	1 135,4	1 136,9
14. Externe passiva	303,2	294,9	295,7	278,8	291,6	2 625,4	2 641,7	2 649,5	2 647,1	2 610,5
15. Overige passiva	81,6	81,1	82,7	96,6	87,1	1 522,5	1 498,1	1 453,2	1 431,8	1 496,7

Bron: De Nederlandsche Bank N.V. en ECB.

Tabel 1.2
Monetaire balans van De Nederlandsche Bank en het Eurosystem (ultimo)

	De Nederlandsche Bank					Eurosystem				
	2003					2003				
	juni	juli	aug.	sept.	okt.	mei	juni	juli	aug.	sept.
	<i>mld euro</i>									
Activa										
1. Leningen aan ingezetenen van het eurogebied	15,5	8,7	15,2	17,0	17,3	444,7	469,3	437,3	437,4	462,5
a. Monetair financiële instellingen	15,5	8,7	15,2	17,0	17,3	420,0	445,0	412,9	413,0	438,1
b. Overheid	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	24,0	23,7	23,7	23,7	23,7
c. Overige	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,7	0,6	0,7	0,7	0,6
2. Aangehouden effecten m.u.v. aandelen, uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied	9,1	9,0	9,0	9,1	9,1	113,1	114,2	115,3	117,4	121,6
a. Monetair financiële instellingen	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	10,4	10,0	9,6	10,0	10,1
b. Overheid	7,4	7,3	7,4	7,5	7,4	101,6	103,1	104,6	106,4	110,4
c. Overige ingezetenen	0,3	0,3	0,2	0,3	0,2	1,0	1,1	1,1	1,0	1,1
3. Aangehouden aandelen en deelnemingen uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	12,2	12,4	12,5	12,5	12,4
a. Monetair financiële instellingen	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	4,4	4,4	.	.	.
b. Overige ingezetenen	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	7,7	8,0	.	.	.
4. Externe activa	18,8	19,7	21,6	20,9	20,8	334,0	335,2	337,9	354,1	341,8
5. Vaste activa	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	11,9	12,0	12,2	12,2	12,3
6. Overige activa	2,8	2,7	2,5	2,4	2,2	131,0	131,5	133,4	130,1	138,4
7. Totaal activa = totaal passiva	46,7	40,6	48,8	49,9	49,9	1 046,9	1 074,6	1 048,5	1 063,7	1 089,0
Passiva										
8. Chartale geldomloop	19,1	19,7	19,7	19,8	20,0	384,1	391,4	403,5	404,1	406,4
9. Deposito's	13,9	6,6	13,4	15,1	14,6	361,9	379,4	334,4	335,8	362,1
a. Monetair financiële instellingen	13,9	6,6	13,4	15,1	14,6	297,6	307,9	266,1	270,3	289,8
b. Overheid	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	45,9	52,6	52,3	49,7	55,0
c. Overige ingezetenen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	18,4	18,9	16,0	15,8	17,4
10. Geldmarktpapier en schuldbewijzen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,7	2,6	2,6	2,6	2,6
11. Kapitaal en reserves	11,5	11,7	12,7	12,2	12,2	142,1	143,1	145,2	157,9	151,1
12. Externe passiva	1,6	2,0	2,4	2,2	2,3	28,1	29,8	31,7	32,7	32,4
13. Overige passiva	0,6	0,6	0,6	0,6	0,8	127,9	128,3	131,1	130,6	134,4

Bron: De Nederlandsche Bank N.V. en ECB.

Tabel 1.3
Monetaire aggregaten

	Nederland					Eurozone				
	2003					2003				
	juni	juli	aug.	sept.	okt.	mei	juni	juli	aug.	sept.
	<i>mld euro</i>									
Chartale geldomloop	17,3	17,6	17,9	17,8	18,1	343,8	351,0	361,5	362,7	364,9
Girale deposito's	159,7	155,8	156,7	158,1	157,7	2 114,9	2 150,5	2 119,9	2 105,9	2 145,5
Geldhoeveelheid (M1)	177,0	173,4	174,6	175,9	175,9	2 458,7	2 501,5	2 481,4	2 468,6	2 510,4
Deposito's met vaste looptijd t/m 2 jaar	88,1	90,6	90,7	85,7	88,9	1 096,9	1 060,0	1 063,4	1 069,3	1 037,3
Deposito's met opzegtermijn t/m 3 maanden	179,4	182,1	183,3	184,5	186,1	1 529,8	1 544,8	1 554,6	1 562,7	1 563,9
Secundaire liquiditeiten (M2)	444,5	446,0	448,6	446,2	450,9	5 085,3	5 106,3	5 099,3	5 100,6	5 111,6
Repo's	0,1	0,1	0,4	0,1	0,1	231,4	214,9	220,1	217,1	211,7
Aandelen/participaties in geldmarktfondsen en geldmarktpapier	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	571,1	571,0	585,5	587,7	577,5
Schuldbewijzen met looptijd t/m 2 jaar	24,8	24,0	22,2	23,3	27,4	105,0	97,6	91,2	88,9	88,7
Liquiditeitenmassa (M3)	469,4	470,1	471,1	469,5	478,3	5 992,8	5 989,8	5 996,2	5 994,3	5 989,5

Bron: De Nederlandsche Bank N.V. en ECB.

Sparen en lenen

Tabel 2.1
Spaargelden

	2002		2003								
	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.
<i>mln euro</i>											
Stortingen	7 862	14 024	8 450	8 515	10 644	9 413	9 235	10 684	8 411	9 357	12 706
w.v. op deposito's											
met opzegtermijn	5 464	8 563	6 853	6 842	8 755	7 932	7 891	9 077	7 047	7 947	11 293
met vaste looptijd	2 398	5 461	1 597	1 673	1 889	1 481	1 344	1 607	1 364	1 410	1 413
Terugbetalingen	7 791	12 295	6 735	7 570	9 542	7 330	7 916	8 926	7 587	8 739	12 238
w.v. op deposito's											
met opzegtermijn	5 042	5 401	5 027	5 226	7 753	5 589	6 146	7 314	6 065	7 126	10 494
met vaste looptijd	2 749	6 894	1 708	2 344	1 789	1 741	1 770	1 612	1 522	1 613	1 744
Spaarverschil	71	1 729	1 715	945	1 102	2 083	1 319	1 758	824	618	468
Bijgeschreven rente	1 788	623	21	37	306	398	25	284	19	29	451
Besparingen	1 859	2 352	1 736	982	1 408	2 481	1 344	2 042	843	647	919
Correcties en statistische verschillen	0	4	-3	2	-1	-1	0	0	857	1	0
<i>mld euro</i>											
Tegood op deposito's (ultimo)	167,8	170,1	171,9	172,8	174,2	176,7	178,1	180,1	181,8	182,5	183,4
w.v.											
deposito's met opzegtermijn	143,2	146,9	148,8	150,4	151,7	154,4	156,2	158,3	160,1	161,0	162,2
deposito's met vaste looptijd	24,6	23,2	23,1	22,4	22,5	22,3	21,9	21,9	21,7	21,5	21,2

Bron: De Nederlandsche Bank.

Tabel 2.2
Verstrekt consumptief krediet ²⁾

	2003										Trend ¹⁾
	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	
<i>mln euro</i>											%
Gemeentelijke kredietbanken											
Aflopend krediet	4	5	4	4	4	5	6	4	6	5	-12
Doorlopend krediet	2	3	2	3	2	2	3	2	2	2	-18
Totaal	7	8	6	7	6	8	9	6	8	7	-14
Banken en creditcardorganisaties											
Aflopend krediet	22	20	22	22	21	21	24	21	22	24	-11
Doorlopend krediet	265	257	260	240	281	227	276	276	312	338	2
Spaar-/leenkrediet	9	11	14	9	9	9	13	13	11	9	118
Creditcard krediet	188	183	200	188	218	214	282	230	224	227	4
Totaal	484	471	495	459	530	471	595	540	568	598	3
Financieringsmaatschappijen											
Aflopend krediet	79	61	66	67	67	68	94	66	69	76	5
Doorlopend krediet	199	211	239	254	237	221	252	214	249	242	6
Spaar-/leenkrediet	17	18	18	18	16	15	18	14	17	18	10
Totaal	295	290	323	340	320	303	364	294	335	336	6
w.v.											
dochters van banken	119	135	152	144	154	141	154	134	150	154	1
autofinanciers (merkgebonden)	61	46	48	48	50	51	76	49	48	57	14
overige financieringsmaatschappijen	115	109	123	148	117	111	133	112	138	125	10
Postorderbedrijven											
Doorlopend krediet	47	39	41	44	31	35	44	34	37	38	-2
Alle maatschappijen											
Aflopend krediet	105	86	93	94	93	94	124	92	96	105	0
Doorlopend krediet	514	510	542	542	551	485	574	527	600	620	3
Spaar-/leenkrediet	26	29	32	27	25	24	31	27	28	27	36
Creditcard krediet	188	183	200	188	218	214	282	230	224	227	4
Totaal	833	807	866	851	887	817	1 011	875	948	979	4

¹⁾ De procentuele groei van de laatste twaalf maanden t.o.v. dezelfde periode een jaar eerder.

²⁾ Cijfers zijn herberekend op basis van de definitieve jaarcijfers 2002.

Tabel 2.3
Uitstaand debiteurensaldo per ultimo ²⁾

	Aantal uitstaande contracten					Uitstaand debiteurensaldo					Trend ¹⁾
	2003					2003					
	juni	juli	aug.	sept.	okt.	juni	juli	aug.	sept.	okt.	
	<i>x 1 000</i>					<i>mln euro</i>					<i>%</i>
Gemeentelijke kredietbanken											
Aflopend krediet	79	79	78	77	77	143	141	143	141	141	-15
Doorlopend krediet	14	15	16	14	14	80	81	81	81	80	-5
Totaal	93	94	94	92	91	223	221	223	221	221	-11
Banken en creditcardorganisaties											
Aflopend krediet	112	110	108	107	105	597	592	584	579	573	-17
Doorlopend krediet	979	980	978	979	983	6 078	6 121	6 166	6 224	6 282	6
Spaar-/leenkrediet	27	27	27	28	28	431	437	444	449	453	16
Creditcard krediet	574	577	597	617	623	853	858	888	924	932	16
Totaal	1 691	1 694	1 711	1 731	1 739	7 958	8 008	8 082	8 175	8 241	5
Financieringsmaatschappijen											
Aflopend krediet	392	393	391	389	385	1 783	1 790	1 791	1 781	1 771	-3
Doorlopend krediet	1 743	1 732	1 745	1 762	1 768	5 139	5 151	5 173	5 199	5 206	3
Spaar-/leenkrediet	64	64	64	64	63	1 022	1 018	1 013	1 007	1 003	-5
Totaal	2 200	2 189	2 200	2 215	2 217	7 944	7 959	7 977	7 987	7 981	1
w.v.											
dochters van banken	1 107	1 117	1 125	1 137	1 141	4 597	4 585	4 575	4 579	4 564	-2
autofinanciers (merkgebonden)	131	132	133	133	132	938	963	971	968	968	10
overige financieringsmaatschappijen	962	940	942	945	944	2 409	2 411	2 430	2 440	2 449	3
Postorderbedrijven											
Doorlopend krediet	2 430	2 489	2 442	2 446	2 425	555	564	563	569	572	10
Alle maatschappijen											
Aflopend krediet	584	582	577	574	568	2 522	2 522	2 518	2 500	2 486	-8
Doorlopend krediet	5 167	5 216	5 180	5 201	5 190	11 853	11 917	11 983	12 072	12 140	5
Spaar-/leenkrediet	91	91	91	91	91	1 453	1 455	1 457	1 456	1 456	1
Creditcard krediet	574	577	597	617	623	853	858	888	924	932	16
Totaal	6 415	6 466	6 445	6 484	6 472	16 680	16 753	16 845	16 952	17 015	3
Toegezegde limieten per ultimo											
Doorlopend krediet	7 950	8 062	8 126	8 238	8 185	22 529	22 749	22 847	22 986	23 052	5
Spaar-/leenkrediet	92	92	92	92	92	1 831	1 865	1 863	1 902	1 899	11
Creditcard krediet	2 275	2 279	2 285	2 287	2 331	5 378	5 385	5 404	5 418	5 658	19
Totaal	10 317	10 433	10 503	10 618	10 608	29 738	29 998	30 114	30 306	30 609	8
Overtrekkingen op betaalrekeningen	2 703	2 799	2 845	3 065	3 054	5 930	6 080	6 084	6 277	6 296	2

¹⁾ De procentuele groei van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar.

²⁾ Cijfers zijn herberekend op basis van de definitieve jaarcijfers 2002.

Tabel 2.4
Stroomgegevens consumptief krediet ²⁾

	2003										Trend ¹⁾
	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	
	<i>mln euro</i>										
Debiteurensaldo bij aanvang periode											
Aflopend krediet	2 634	2 609	2 589	2 567	2 541	2 530	2 522	2 522	2 518	2 500	-7
Doorlopend krediet	11 698	11 657	11 698	11 752	11 811	11 845	11 853	11 917	11 983	12 072	5
Spaar-/leenkrediet	1 443	1 444	1 450	1 455	1 459	1 455	1 453	1 455	1 457	1 456	1
Creditcard krediet	820	852	837	870	853	867	853	858	888	924	15
Totaal	16 595	16 562	16 573	16 644	16 663	16 697	16 680	16 753	16 845	16 952	3
Verstrekt krediet											
Aflopend krediet	105	86	93	94	93	94	124	92	96	105	0
Doorlopend krediet	514	510	542	542	551	485	574	527	600	620	3
Spaar-/leenkrediet	26	29	32	27	25	24	31	27	28	27	36
Creditcard krediet	188	183	200	188	218	214	282	230	224	227	4
Totaal	833	807	866	851	887	817	1 011	875	948	979	4
Kredietvergoeding											
Aflopend krediet	19	17	17	18	17	16	19	17	19	19	-7
Doorlopend krediet	89	89	88	88	92	88	89	91	92	91	4
Spaar-/leenkrediet	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	-10
Creditcard krediet	9	9	8	9	9	9	9	10	10	10	23
Totaal	127	125	123	124	128	123	126	128	130	131	2
Aflossingen											
Aflopend krediet	149	123	132	137	121	118	143	113	133	139	-5
Doorlopend krediet	643	558	576	571	608	565	599	552	603	643	7
Spaar-/leenkrediet	35	33	35	33	38	36	37	35	39	36	-11
Creditcard krediet	166	206	175	214	214	237	286	210	197	229	5
Totaal	993	921	919	955	981	957	1 065	911	971	1 047	4
Debiteurensaldo per ultimo periode											
Aflopend krediet	2 609	2 589	2 567	2 541	2 530	2 522	2 522	2 518	2 500	2 486	-8
Doorlopend krediet	11 657	11 698	11 752	11 811	11 845	11 853	11 917	11 983	12 072	12 140	5
Spaar-/leenkrediet	1 444	1 450	1 455	1 459	1 455	1 453	1 455	1 457	1 456	1 456	1
Creditcard krediet	852	837	870	853	867	853	858	888	924	932	16
Totaal	16 562	16 573	16 644	16 663	16 697	16 680	16 753	16 845	16 952	17 015	3

¹⁾ Stroomgrootheden: De procentuele groei van de laatste twaalf maanden t.o.v. dezelfde periode een jaar eerder.

Standen: De procentuele groei van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand een jaar eerder.

²⁾ Cijfers zijn herberekend op basis van de definitieve jaarcijfers 2002.

Tabel 2.5
Nieuw ingeschreven hypotheek op onroerende goederen

	2003									Trend ¹⁾
	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	%
Aantal hypotheeknaam naar onderpand										
Woonhuizen	36 075	39 813	43 904	49 158	44 059	49 134	43 432	48 899	52 214	5
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	11 352	12 067	13 249	14 428	12 424	14 657	13 262	14 877	15 539	2
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	3 455	3 648	4 247	4 590	4 014	4 490	3 670	4 369	4 686	-19
banken	15 509	17 508	18 964	21 802	19 766	21 480	18 940	21 451	23 259	2
andere rechtspersonen	3 961	4 453	5 075	5 632	5 200	5 686	5 232	5 563	5 561	64
particulieren	482	559	596	673	572	704	605	693	730	4
buitenland	1 316	1 578	1 773	2 033	2 083	2 117	1 723	1 946	2 439	36
Combinaties woonhuis/bedrijfspan	1 036	1 010	1 133	1 257	1 120	1 177	979	1 212	1 223	6
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	424	392	468	475	427	479	357	480	469	-6
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	48	52	56	63	67	53	47	56	61	-8
banken	438	452	483	576	512	504	451	538	552	18
andere rechtspersonen	77	68	76	92	69	99	85	92	90	44
particulieren	42	37	43	41	36	34	32	37	39	-1
buitenland	7	9	7	10	9	8	7	9	12	9
Bedrijfspan	965	912	1 009	1 039	973	1 117	846	1 003	1 089	-1
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	341	333	350	370	313	381	313	368	385	-9
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	42	37	37	37	41	44	42	33	26	-8
banken	434	399	484	473	466	533	397	458	517	4
andere rechtspersonen	94	91	90	93	86	96	58	96	107	21
particulieren	37	32	38	53	48	45	26	31	49	3
buitenland	17	20	10	13	19	18	10	17	5	-13
Bougrond en landelijke eigendommen	760	789	840	812	784	801	637	607	745	-19
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	332	364	379	384	325	331	321	280	318	-23
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	43	50	44	41	39	58	36	33	39	-37
banken	269	258	325	292	298	309	204	217	291	-17
andere rechtspersonen	67	76	66	60	73	60	53	53	69	33
particulieren	39	32	19	28	37	31	16	16	22	-16
buitenland	10	9	7	7	12	12	7	8	6	-25
Ingeschreven hypotheekbedragen naar onderpand										
	<i>mln euro</i>									%
Woonhuizen	6 601	7 112	7 832	8 731	7 855	9 351	8 021	9 097	9 780	11
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	2 338	2 262	2 466	2 682	2 418	3 159	2 571	2 941	3 080	9
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	590	606	696	753	631	745	627	750	800	-15
banken	2 697	3 136	3 396	3 802	3 405	3 932	3 420	3 922	4 313	6
andere rechtspersonen	665	719	872	1 019	894	1 010	977	1 021	1 036	103
particulieren	79	88	92	120	85	117	92	111	120	14
buitenland	232	303	309	356	424	386	336	351	431	28
Combinaties woonhuis/bedrijfspan	612	1 731	671	738	557	809	1 429	765	761	47
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	217	195	323	288	227	363	203	260	255	3
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	42	25	67	31	40	16	29	18	21	-3
banken	208	296	220	336	252	266	280	277	338	13
andere rechtspersonen	51	86	46	42	28	71	32	68	102	60
particulieren	47	19	14	10	7	8	17	10	22	29
buitenland	47	1 111	2	31	3	85	868	132	22	966
Bedrijfspan	2 748	2 428	1 507	1 427	1 596	2 854	4 534	4 571	1 956	27
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	293	323	388	392	350	430	346	604	428	-11
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	116	65	40	38	42	21	117	21	15	-52
banken	680	673	614	698	679	941	2 215	805	1 030	-10
andere rechtspersonen	1 005	166	299	169	192	189	173	78	279	93
particulieren	18	18	20	41	78	490	49	21	64	60
buitenland	636	1 182	148	90	257	783	1 635	3 041	140	223
Bougrond en landelijke eigendommen	745	568	590	528	467	489	424	341	409	-17
w.v. genomen door:										
hypotheekbanken en bouwfondsen	202	265	207	182	164	190	179	171	151	-19
verzekeraars, spaarkassen en pensioenfondsen	11	12	14	13	14	17	11	9	11	-40
banken	120	191	291	261	148	231	175	122	184	-8
andere rechtspersonen	61	73	59	45	79	37	44	20	35	-17
particulieren	23	26	17	26	47	11	7	7	27	-29
buitenland	327	2	2	2	15	2	9	11	1	-31

¹⁾ De procentuele groei van de laatste twaalf maanden t.o.v. dezelfde periode een jaar eerder.

Bron: Kadaster.

Tabel 2.6
Regionale spreiding van de nieuw ingeschreven woninghypotheken ¹⁾

	Aantal ingeschreven hypotheeken			Ingeschreven hypotheekbedragen						Trend ²⁾	
	2003			2003							
	aug.	sept.	okt.	april	mei	juni	juli	aug.	sept.		okt.
	<i>mln euro</i>										%
Groningen											
Oost-Groningen	464	512	593	57	72	60	67	56	65	75	22
Delfzijl e.o.	151	184	188	16	15	13	16	17	21	21	14
overig Groningen	952	1 032	1 170	134	157	132	143	130	147	166	10
totaal	1 567	1 728	1 951	207	245	205	226	203	233	261	13
Friesland											
Noord-Friesland	987	1 111	1 161	129	133	131	156	136	150	160	20
Zuidwest-Friesland	292	328	336	43	49	43	51	44	49	56	14
Zuidoost-Friesland	639	671	660	89	88	86	97	102	104	107	13
totaal	1 918	2 110	2 157	261	270	260	304	281	303	323	17
Drenthe											
Noord-Drenthe	496	599	627	65	91	73	83	74	95	94	7
Zuidoost-Drenthe	536	587	611	76	82	79	84	79	81	84	17
Zuidwest-Drenthe	296	370	431	55	54	50	56	44	53	67	12
totaal	1 328	1 556	1 669	197	227	203	223	197	229	246	11
Overijssel											
Noord-Overijssel	772	899	1 037	145	176	140	148	122	140	174	22
Zuidwest-Overijssel	409	425	428	65	86	68	79	76	74	72	23
Twente	1 534	1 732	1 894	250	281	236	268	236	260	294	15
totaal	2 715	3 056	3 359	461	543	444	495	435	474	540	18
Gelderland											
Veluwe	1 496	1 853	1 948	294	323	293	344	274	341	366	18
Achterhoek	985	1 070	1 151	153	157	151	188	163	181	202	17
Arnhem/Nijmegen	1 719	1 912	2 130	316	344	299	391	316	359	397	20
Zuidwest-Gelderland	533	571	660	77	105	107	134	104	107	133	22
totaal	4 733	5 406	5 889	841	929	850	1 057	858	988	1 098	19
Utrecht	3 000	3 337	3 603	552	610	569	641	623	695	750	9
Noord-Holland											
Kop van Noord-Holland	1 238	1 250	1 278	171	181	158	192	185	193	194	16
Alkmaar e.o.	638	725	819	121	128	118	119	113	129	141	11
IJmond	496	514	548	74	92	80	92	86	97	101	18
Agglomeratie Haarlem	584	694	669	108	126	104	122	121	151	139	6
Zaanstreek	400	428	499	63	66	60	59	64	72	92	5
Groot-Amsterdam	2 247	2 566	2 826	435	469	440	503	466	559	613	5
Het Gooi en Vechtstreek	641	594	759	132	160	142	141	150	145	186	0
totaal	6 244	6 771	7 398	1 104	1 222	1 103	1 228	1 184	1 345	1 464	7
Zuid-Holland											
Agglomeratie Leiden en Bollenstreek	927	1 078	1 082	168	214	204	209	192	230	226	18
Agglomeratie 's-Gravenhage	1 991	2 278	2 494	373	402	406	428	361	443	485	9
Delft en Westland	488	521	525	98	84	80	89	102	107	103	20
Oost-Zuid-Holland	717	811	876	118	143	128	143	126	145	160	10
Groot-Rijnmond	3 272	3 787	4 181	509	566	539	608	564	650	703	12
Zuidoost-Zuid-Holland	1 100	1 246	1 271	160	199	157	206	181	209	218	18
totaal	8 495	9 721	10 429	1 427	1 608	1 513	1 683	1 525	1 784	1 896	13
Zeeland											
Zeeuwsch-Vlaanderen	283	339	319	37	47	35	43	40	47	43	23
Overig Zeeland	807	773	830	110	121	96	123	124	121	129	27
totaal	1 090	1 112	1 149	147	168	131	166	164	168	172	26
Noord-Brabant											
West-Noord-Brabant	1 669	1 960	1 927	276	322	285	340	295	333	338	21
Midden-Noord-Brabant	1 184	1 354	1 300	196	235	210	265	218	242	235	21
Noordoost-Noord-Brabant	1 398	1 764	1 864	276	312	280	328	272	337	350	15
Zuidoost-Noord-Brabant	1 797	2 148	2 224	338	413	343	416	341	409	415	22
totaal	6 048	7 226	7 315	1 086	1 282	1 118	1 349	1 126	1 320	1 338	20
Limburg											
Noord-Limburg	689	768	799	111	124	113	138	119	128	136	15
Midden-Limburg	607	701	705	95	106	86	115	101	118	114	24
Zuid-Limburg	1 659	1 825	1 818	225	265	224	293	260	285	282	17
totaal	2 955	3 294	3 322	431	496	423	546	480	531	532	18
Flevoland	1 365	1 425	1 548	226	236	228	262	222	238	255	11
Gespreide ligging van de onderpanden	1 188	1 240	1 293	447	448	394	436	387	424	418	6
Totaal	42 646	47 982	51 082	7 386	8 283	7 439	8 615	7 686	8 730	9 294	14

¹⁾ Hypotheken op woonhuizen ten laste van particulieren.

²⁾ De procentuele groei van de laatste twaalf maanden t.o.v. dezelfde periode een jaar eerder.

Geldmarkt

Tabel 3.1
Rentetarieven op de geldmarkt ¹⁾

	2003									
	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	
	%									
Officiële rentetarieven per ultimo										
Reporente ECB	2,50	2,50	2,50	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Marginale beleningsrente ECB	3,50	3,50	3,50	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
Depositorente ECB	1,50	1,50	1,50	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00	1,00
Wettelijke rente ²⁾	7,00	7,00	7,00	7,00	7,00	5,00	5,00	5,00	5,00	5,00
Heffings- en invorderingsrente bij belasting ³⁾	3,25	3,10	3,10	3,10	2,50	2,50	2,50	2,00	2,00	2,00
Rente op studieleningen ⁴⁾	3,73	3,73	3,73	3,73	3,73	3,73	3,73	3,73	3,73	3,73
Geldmarktrente										
Daggeld	2,75	2,56	2,56	2,21	2,08	2,10	2,02	2,01	1,97	
Termijngelden zonder onderpand										
<i>Euribor</i>										
eenmaands	2,60	2,58	2,52	2,18	2,13	2,12	2,13	2,10	2,09	
driemaands	2,53	2,53	2,40	2,15	2,13	2,14	2,15	2,14	2,16	
zesmaands	2,45	2,47	2,31	2,08	2,09	2,17	2,18	2,17	2,22	
twaalfmaands	2,41	2,45	2,25	2,01	2,08	2,28	2,26	2,30	2,41	
<i>Kasgeldleningen overheid ⁵⁾</i>										
eenweeks	2,65	2,57	2,60	2,21	2,12	2,10	2,10	2,08	2,06	
eenmaands	2,59	2,57	2,53	2,18	2,13	2,12	2,12	2,10	2,08	
tweemaands	2,54	2,54	2,44	2,16	2,13	2,13	2,14	2,12	2,16	
driemaands	2,51	2,51	2,41	2,15	2,13	2,14	2,15	2,14	2,16	
zesmaands	2,43	2,45	2,31	2,08	2,09	2,17	2,18	2,17	2,23	
negenmaands	2,41	2,43	2,26	2,01	2,07	2,25	2,23	2,28	2,37	
twaalfmaands	2,40	2,43	2,25	2,01	2,07	2,27	2,25	2,30	2,40	
<i>Kasgeldleningen overigen ⁵⁾</i>										
eenweeks	2,79	2,71	2,75	2,36	2,26	2,25	2,25	2,22	2,20	
eenmaands	2,69	2,67	2,63	2,28	2,23	2,22	2,22	2,20	2,18	
tweemaands	2,64	2,64	2,54	2,26	2,23	2,23	2,24	2,22	2,26	
driemaands	2,61	2,61	2,51	2,25	2,23	2,24	2,25	2,24	2,26	
zesmaands	2,53	2,55	2,41	2,18	2,19	2,27	2,28	2,27	2,33	
negenmaands	2,51	2,53	2,36	2,11	2,17	2,35	2,33	2,38	2,47	
twaalfmaands	2,50	2,53	2,35	2,11	2,17	2,37	2,35	2,40	2,50	
<i>Driemaands Euro-dollardeposito's</i>	1,19	1,21	1,20	1,02	1,04	1,05	1,06	1,08	1,08	

1) Maandgemiddelden, tenzij anders aangegeven.

2) Vastgesteld door het Ministerie van Justitie.

3) Vastgesteld door het Ministerie van Financiën.

4) Geldig voor studieleningen verstrekt na 1 januari 1992. Vastgesteld door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen.

5) Ontleend aan de adviesprijzen van de Vereniging van bemiddelaars in onderhandse leningen, gepubliceerd door Prebon Yamane (Nederland).

Bron: De Nederlandsche Bank NV.

Tabel 3.2
Korte rente op de buitenlandse markten

	2003									
	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	
	%									
Australië	4,75	4,76	4,79	4,78	4,67	4,72	4,82	4,91	.	
Canada	2,91	3,20	3,29	3,32	3,21	2,99	.	.	.	
Denemarken	2,79	2,63	2,63	2,49	2,14	2,11	2,14	2,14	2,15	
Japan	0,04	0,05	0,04	0,03	0,04	0,04	0,04	0,04	.	
Noorwegen	5,69	5,49	5,26	4,92	4,04	3,45	3,14	2,81	2,86	
Polen	.	5,71	5,70	.	5,11	5,02	.	4,99	.	
Tsjechie	2,45	2,39	2,45	2,45	2,33	2,25	2,06	2,06	2,06	
Verenigde Staten	1,27	1,23	1,24	1,22	1,04	1,05	1,08	1,08	1,10	
Verenigd Koninkrijk	3,69	3,58	3,58	3,57	3,57	3,42	3,45	3,63	3,73	
Zuid Korea	4,50	4,80	4,60	4,40	4,30	4,20	3,90	3,80	.	
Zweden	3,61	3,41	3,42	3,18	2,81	2,68	2,71	2,71	2,73	
Zwitserland	0,48	0,21	0,21	0,18	0,20	0,19	0,17	0,16	.	
Euro-zone	2,69	2,53	2,54	2,41	2,15	2,13	2,14	2,15	2,14	

Bron: OECD.

Tabel 3.3
Wisselkoersen en goudprijs

Land	Valuta	2003								Trend ¹⁾
		april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	
		<i>per 1 euro</i>								%
Courante valuta ²⁾										
Australië	Dollar	1,78	1,79	1,76	1,72	1,71	1,70	1,69	1,63	-8
Canada	Dollar	1,59	1,60	1,58	1,57	1,56	1,53	1,55	1,54	-2
Denemarken	Kroon	7,43	7,42	7,42	7,43	7,43	7,43	7,43	7,44	0
Engeland	Pond	0,69	0,71	0,70	0,70	0,70	0,70	0,70	0,69	9
Estland	Kroon	15,65	15,65	15,65	15,65	15,65	15,65	15,65	15,65	0
Hongarije	Florint	245,59	245,79	261,21	263,73	259,56	255,46	255,64	259,31	9
Hongkong	Dollar	8,46	9,03	9,10	8,87	8,69	8,74	9,05	9,06	16
Japan	Yen	130,12	135,83	138,05	134,99	132,38	128,94	128,12	127,85	5
Nieuw-Zeeland	Dollar	1,97	2,01	2,01	1,94	1,91	1,92	1,94	1,86	-8
Noorwegen	Kroon	7,83	7,87	8,16	8,29	8,26	8,20	8,22	8,20	12
Polen	Zloty	4,30	4,33	4,43	4,44	4,37	4,46	4,60	4,62	17
Slovenië	Tolar	232,31	232,99	233,64	234,42	235,00	224,73	235,67	236,14	3
Tsjechië	Kroon	31,62	31,39	31,43	31,84	32,29	32,35	31,99	31,97	4
Verenigde Staten	Dollar	1,08	1,16	1,17	1,14	1,11	1,12	1,17	1,17	17
Zuid-Afrika	Rand	8,32	8,91	9,24	8,58	8,24	8,21	8,15	7,88	-18
Zweden	Kroon	9,15	9,16	9,13	9,18	9,24	9,07	9,10	8,99	-1
Zwitserland	Frank	1,50	1,52	1,54	1,55	1,54	1,55	1,55	1,56	6
Incourante valuta ³⁾										
Bahrayn	Dinar	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40	0
Cyprus	Pond	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	0,59	3
Egypte	Pond	6,64	7,28	7,28	7,28	7,05	7,28	7,52	7,78	64
Filipijnen	Peso	60,61	64,10	62,31	64,10	62,31	64,10	66,01	67,80	11
IJsland	Kroon	84,34	87,02	89,89	89,02	89,36	90,24	90,24	91,30	3
India	Ruppee	51,86	54,80	52,34	51,97	50,76	53,42	54,20	55,77	26
Indonesië ⁴⁾	Rupiah	84,75	84,75	84,75	101,01	94,34	98,04	101,52	103,63	18
Israël	Shekel	5,43	5,43	5,43	5,43	5,19	5,43	5,70	5,70	24
Kenia	Shilling	86,58	89,69	89,69	89,69	86,58	93,46	97,56	93,46	-15
Kuwayt	Dinar	0,33	0,36	0,35	0,35	0,33	0,34	0,35	0,36	17
Malawi	Kwacha	31,48	31,48	31,48	31,48	31,48	31,48	31,48	31,48	0
Malaysia	Ringgit	3,90	4,12	4,12	4,12	4,12	4,12	4,12	4,12	12
Malta	Lira	0,43	0,43	0,43	0,43	0,43	0,43	0,43	0,43	4
Marokko	Dirham	10,89	11,06	10,89	10,69	10,69	10,79	10,79	10,85	8
Mexico	Peso	11,73	13,11	13,11	12,38	12,38	13,11	13,93	13,93	34
Ned. Antillen	Gulden	1,97	2,11	2,04	2,05	1,94	2,04	2,09	2,13	19
Oman	Rial	0,43	0,46	0,45	0,45	0,42	0,45	0,46	0,47	17
Pakistan	Ruppee	44,05	44,05	44,05	44,05	44,05	44,05	44,05	44,05	0
Qatar	Riyal	3,99	4,47	4,47	4,30	4,06	4,22	4,38	4,47	17
Saudi-Arabië	Riyal	4,23	4,52	4,43	4,40	4,17	4,38	4,49	4,58	22
Singapore	Dollar	1,97	2,05	2,03	2,03	1,92	1,99	2,05	2,07	17
Sri Lanka	Ruppee	90,50	90,50	90,50	90,50	98,52	98,52	98,52	98,52	-11
Thailand	Baht	47,62	49,98	49,98	48,54	45,43	46,47	47,47	48,26	10
Tunesië	Dinar	1,46	1,51	1,51	1,49	1,46	1,48	1,50	1,52	8
Ver. Arabische Emiraten	Dirham	4,14	4,47	4,30	4,30	4,07	4,30	4,38	4,47	22
Zimbabwe	Dollar	36,73	36,73	36,73	36,73	36,73	36,73	36,73	36,73	0
		<i>euro</i>								
Goud ⁵⁾		9,93	10,07	10,02	10,12	10,57	11,06	10,61	10,91	4

¹⁾ De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar.

²⁾ Maandgemiddelden, gebaseerd op informatieve wisselkoersen zoals die door De Nederlandsche Bank dagelijks om 14.15 uur worden vastgesteld (middenkoersen).

³⁾ Informatie(midden)koersen geldend ultimo van de maand, gebaseerd op gegevens van het GWK.

⁴⁾ Notering per 1 eurocent

⁵⁾ 1 gram fijn. Laattprijs, dagelijks vastgesteld om ca. 14.00 uur; biedprijs is 0,32 euro lager; bron: Engeldhard Clal Drijfhout Edelmetaalbedrijven NV.

Kapitaalmarkt

Tabel 4.1
Rente op de kapitaalmarkt ¹⁾

	2003									
	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	
Openbare kapitaalmarkt	%									
<i>Effectief rendement obligatieleningen ²⁾</i>										
Aflosbare staatsleningen w.v. naar gemiddeld resterende looptijd:	3,72	3,83	3,51	3,31	3,64	3,87	3,87	3,93	4,06	
2 tot 3 jaar	2,69	2,78	2,45	2,25	2,51	2,89	2,79	2,86	3,01	
3 tot 4 jaar	2,98	3,07	2,72	2,52	2,82	3,18	3,13	3,20	3,33	
4 tot 5 jaar	3,2	3,31	2,97	2,72	3,07	3,43	3,41	3,50	3,64	
5 tot 6 jaar	3,33	3,43	3,08	2,85	3,27	3,64	3,62	3,67	3,81	
6 tot 7 jaar	3,54	3,67	3,37	3,15	3,53	3,82	3,81	3,86	4,01	
7 tot 8 jaar	3,73	3,84	3,49	3,27	3,68	3,98	3,99	4,05	4,19	
8 tot 9 jaar	3,89	4,01	3,67	3,45	3,84	4,09	4,11	4,17	4,31	
9 tot 10 jaar	4,01	4,13	3,79	3,60	3,97	4,18	4,20	4,26	4,40	
10 tot 11 jaar	4,11	4,22	3,90	3,71	3,95	
19 tot 20 jaar	4,67	4,77	4,50	4,37	4,65	4,69	4,75	4,79	4,87	
24 tot 25 jaar	4,77	4,87	4,63	4,52	4,81	4,84	4,89	4,94	5,01	
3 tot 5 jaar	3,09	3,19	2,84	2,62	2,95	3,30	3,27	3,35	3,48	
5 tot 8 jaar	3,54	3,65	3,31	3,09	3,49	3,81	3,81	3,86	4,00	
3 tot 8 jaar	3,36	3,47	3,12	2,90	3,28	3,61	3,59	3,66	3,79	
Vijf langste staatsleningen ³⁾	4,25	4,36	4,05	3,87	4,17	4,30	4,33	4,38	4,50	
Nieuwste 10-jarige staatslening	4,11	4,22	3,90	3,71	4,03	4,18	4,20	4,26	4,40	
Eeuwigdurende staatsleningen	4,89	5,02	4,87	4,67	4,77	4,85	4,93	4,91	4,87	
Gewone obligaties t.l.v. banken	3,96	3,97	3,63	3,41	3,70	3,98	3,95	4,05	4,16	
Pand- en bankbrieven	3,97	4,08	3,65	3,40	3,63	3,98	3,93	4,02	4,11	
Kapitaalobligaties	4,44	4,44	3,97	3,71	3,99	4,22	4,16	4,17	4,28	
Onderhandse kapitaalmarkt										
<i>Hypothecaire leningen</i>										
Nieuw ingeschreven gewone hypotheek op onroerende goederen	4,52	4,48	4,51	4,39	4,26	4,28	4,35	4,42	.	
Eerste hypotheek op woonhuizen (ultimo) ⁴⁾										
laagste	4,4	4,40	4,10	3,90	4,10	4,10	4,10	4,40	4,50	
hoogste	5,8	5,80	4,60	4,40	5,15	5,15	5,15	5,15	5,15	
<i>Onderhandse leningen ⁵⁾</i>										
Lagere overheid										
5 jaar fixe	3,44	3,58	3,29	2,99	3,31	3,65	3,63	3,70	3,86	
7 jaar fixe	3,83	3,96	3,66	3,41	3,72	3,99	4,00	4,07	4,23	
10 jaar fixe	4,24	4,36	4,09	3,86	4,15	4,34	4,37	4,43	4,57	
12 jaar fixe	4,42	4,54	4,26	4,07	4,35	4,50	4,54	4,60	4,72	
15 jaar fixe	4,62	4,73	4,48	4,32	4,59	4,69	4,74	4,80	4,90	
Semi-overheid										
5 jaar fixe	3,92	4,06	3,95	3,68	3,96	4,26	4,31	4,38	4,53	
7 jaar fixe	4,36	4,49	4,32	4,10	4,40	4,62	4,67	4,73	4,88	
10 jaar fixe	4,87	4,99	4,87	4,67	4,92	5,07	5,14	5,20	5,32	
12 jaar fixe	
15 jaar fixe	

1) Maand- c.q. jaargemiddelden.

2) Met ingang van 14 januari 2002 gebaseerd op de slotkoersen i.p.v. de koersen tot 13.30 uur.

3) Het rekenkundig gemiddelde van het effectief rendement van de vijf staatsleningen met de langste gemiddeld resterende looptijd, gewogen met het uitstaande bedrag van de lening; gemiddeld resterende looptijd in november 2003: 12,8 jaar.

4) Laagste en hoogste rentepercentage van gewone hypothecaire leningen, zonder overheidsgarantie van ten hoogste 75% van de executiewaarde, bij eerste afsluiting, op een nieuwbouw eengezinshuis in eigen gebruik, verstrekt door een aantal hypothecaire leningverstrekende instellingen, w.o. hypotheekbanken, algemene en coöperatief georganiseerde banken, bij een rentevaste periode van vijf jaar.

5) Bron: Prebon Yamane (Nederland).

Tabel 4.2
Lange rente op buitenlandse markten

	2003								
	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.
	%								
Lange rente ¹⁾									
Australië	5,07	5,33	5,28	4,87	5,01	5,43	5,49	5,38	.
België	4,00	4,07	4,27	3,95	3,74	4,04	4,22	4,24	4,29
Canada	4,93	5,13	4,90	4,50	4,37	4,78	4,96	4,64	4,85
Duitsland	4,00	4,00	4,20	3,80	3,60	4,00	4,10	4,20	4,20
Frankrijk	4,33	4,55	4,49	3,88	3,93	4,10	4,32	4,17	.
Italië	4,16	4,18	4,31	4,04	4,13	4,29	4,31	4,40	.
Japan	0,83	0,72	0,66	0,58	0,53	0,98	1,12	.	.
Nederland	3,97	4,01	4,23	3,91	3,72	4,04	4,19	4,21	4,27
Spanje	3,45	3,46	3,68	3,34	2,99	3,36	3,53	3,56	3,66
Verenigde Staten	4,57	4,71	4,66	4,19	4,35	5,27	5,17	4,73	5,03
Verenigd Koninkrijk	4,25	4,33	4,47	4,22	4,11	4,40	4,58	4,68	4,89
Euro-rendement ²⁾									
1 jaar	2,28	2,27	2,26	2,04	1,94
2 jaar	2,40	2,48	2,49	2,18	2,16
3 jaar	2,64	2,77	2,79	2,43	2,47
4 jaar	2,89	3,05	3,07	2,68	2,75
5 jaar	3,13	3,30	3,32	2,91	3,01
6 jaar	3,36	3,52	3,54	3,13	3,24
7 jaar	3,56	3,71	3,74	3,33	3,44
8 jaar	3,74	3,88	3,90	3,50	3,61
9 jaar	3,89	4,02	4,04	3,65	3,76
10 jaar	4,02	4,15	4,17	3,78	3,89
11 jaar	4,13	4,25	4,27	3,89	4,00
12 jaar	4,23	4,34	4,36	3,99	4,10
13 jaar	4,31	4,42	4,44	4,08	4,19
14 jaar	4,38	4,49	4,51	4,15	4,26
15 jaar	4,44	4,53	4,57	4,22	4,33

¹⁾ Bron: OECD.

²⁾ Bron: Eurostat.

Tabel 4.3
Emissies op de Nederlandse kapitaalmarkt via Euronext Amsterdam

	2002		2003					
	jaar	jan.–nov.	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	jan.–nov.
<i>mln euro</i>								
Aandelenmarkt								
Openbare emissies	7 219	6 693	894	412	65	1 162	480	8 140
w.v. door:								
financiële instellingen ¹⁾	–	–	–	–	–	–	–	–
beleggingsfondsen	6 041	5 764	872	410	65	1 156	467	7 793
vastgoedfondsen	379	379	22	1	–	3	13	342
overige private sector	798	550	–	–	–	4	0	5
Onderhandse plaatsing	3 100	3 065	13	8	219	7	0	795
w.v. door:								
financiële instellingen ¹⁾	223	223	0	0	–	0	–	485
beleggingsfondsen	114	114	–	–	–	–	–	–
vastgoedfondsen	642	642	–	–	–	–	–	–
overige private sector	2 121	2 086	13	8	219	7	0	310
Totaal aandelen	10 319	9 758	907	420	284	1 169	481	8 935
Obligatiemarkt								
Uitgifte van obligaties	76 379	65 013	12 004	326	11 171	8 973	7 652	91 149
w.v. door:								
overheid	22 950	22 950	7 536	–	2 875	1 914	2 254	34 235
financiële instellingen	46 953	36 352	3 782	326	8 246	7 060	4 601	52 600
w.o. converteerbare obligaties	102	102	–	–	–	–	–	–
overige private sector	6 476	5 711	685	–	50	–	797	4 314
w.o. converteerbare obligaties	373	373	345	–	–	–	100	445
buitenland	–	–	–	–	–	–	–	–
Uitgifte van pand-, bank- en spaarbrieven	930	930	4	45	–	133	–	336
Totaal obligaties	77 309	65 943	12 008	370	11 171	9 106	7 652	91 486

¹⁾ Excl. beleggingsfondsen en vastgoedfondsen.

Tabel 4.4
Nominatieve opgave van openbare emissies op de Nederlandse kapitaalmarkt ¹⁾

Datum van inschrijving	Debiteur	Gemiddelde looptijd	Rentetype	Koers van uitgifte	Emissie-rendement	Totaal gevraagd	Datum van storting
2003							
Gewone obligaties		<i>jaren</i>	<i>%</i>			<i>mln euro</i>	
14 okt.	Staat der Nederlanden	5,25	2,75	95,68	3,66	1 914	17 okt.
12 nov.	Nederland	9,70	4,25	97,95	4,51	2 254	17 nov.
Euro-obligaties							
7 okt.	Rabobank Nederland	4,00	2,26	100,00	.	500	9 okt.
27 okt.	ABN AMRO Bouwfonds Ned. Gem.	10,00	4,63	99,88	4,64	749	28 okt.
5 nov.	Rabobank Nederland	3,10	2,63	99,68	.		
10 nov.	NWB	3,50	3,25	101,37	3,03	127	12 nov.
19 nov.	Wolters-Kluwer	10,20	5,13	99,62	.	697	19 nov.
18 nov.	ABN AMRO Bank	10,20	4,75	99,80	4,77	998	20 nov.
Asset Backed Securities							
6 okt.	Monatery 2003-I	37,00	5,62	100,00	.	9	6 okt.
6 okt.	Monatery 2003-I	37,00	3,32	100,00	.	10	6 okt.
6 okt.	Monatery 2003-I	37,00	2,62	100,00	.	15	6 okt.
6 okt.	Monatery 2003-I	37,00	2,82	100,00	.	22	6 okt.
6 okt.	Monatery 2003-I	37,00	2,39	100,00	.	742	6 okt.
7 okt.	Holland Mort. Backed Series VII	34,10	4,64	100,00	.	13	9 okt.
7 okt.	Holland Mort. Backed Series VII	34,10	3,34	100,00	.	29	9 okt.
7 okt.	Holland Mort. Backed Series VII	34,10	2,79	100,00	.	54	9 okt.
7 okt.	Holland Mort. Backed Series VII	34,10	2,38	100,00	.	782	9 okt.
10 okt.	Amstel Amortising Corp. Exp. 2003-I	8,30	2,26	100,00	.	537	10 okt.
22 okt.	E-MAC NL 2003-II	32,00	5,65	100,00	.	5	24 okt.
22 okt.	E-MAC NL 2003-II	32,00	3,35	100,00	.	8	24 okt.
22 okt.	E-MAC NL 2003-II	32,00	2,80	100,00	.	13	24 okt.
22 okt.	E-MAC NL 2003-II	32,00	2,40	100,00	.	474	24 okt.
24 okt.	Amstel Sec. of Cont. Obl. 2003-I	9,10	5,41	100,00	.	11	28 okt.
24 okt.	Amstel Sec. of Cont. Obl. 2003-I	9,10	4,25	100,00	.	20	28 okt.
24 okt.	Amstel Sec. of Cont. Obl. 2003-I	9,10	9,91	100,00	.	33	28 okt.
24 okt.	Amstel Sec. of Cont. Obl. 2003-I	9,10	3,81	100,00	.	35	28 okt.
24 okt.	Amstel Sec. of Cont. Obl. 2003-I	9,10	3,11	100,00	.	57	28 okt.
24 okt.	Amstel Sec. of Cont. Obl. 2003-I	9,10	2,71	100,00	.	120	28 okt.
24 okt.	Amstel Sec. of Cont. Obl. 2003-I	9,10	2,36	100,00	.	500	28 okt.
28 okt.	Stichting Eleven Cities No.2	68,00	5,70	100,00	.	7	28 okt.
28 okt.	Stichting Eleven Cities No.2	68,00	5,20	99,96	.	21	28 okt.
28 okt.	Stichting Eleven Cities No.2	68,00	2,40	100,00	.	422	28 okt.
19 nov.	SEACURE 3	67,00	4,31	100,00	.	7	19 nov.
19 nov.	SEACURE 3	67,00	3,31	100,00	.	12	19 nov.
19 nov.	SEACURE 3	67,00	2,73	100,00	.	30	19 nov.
19 nov.	SEACURE 3	48,00	2,54	100,00	.	1 151	19 nov.
21 nov.	Provide Orange 2003-I	39,80	2,49	100,00	.	1	26 nov.
21 nov.	Provide Orange 2003-I	39,80	5,66	100,00	.	9	26 nov.
21 nov.	Provide Orange 2003-I	39,80	8,41	100,00	.	11	26 nov.
21 nov.	Provide Orange 2003-I	39,80	2,96	100,00	.	14	26 nov.
21 nov.	Provide Orange 2003-I	39,80	3,91	100,00	.	15	26 nov.
21 nov.	Provide Orange 2003-I	39,80	2,76	100,00	.	36	26 nov.
21 nov.	Provide Orange 2003-I	39,80	2,49	100,00	.	50	26 nov.
24 nov.	Colonnade Securities	11,50	4,38	97,25	4,69	24	27 nov.
24 nov.	Colonnade Securities	15,00	4,75	98,35	4,91	25	27 nov.
24 nov.	Colonnade Securities	11,50	4,13	96,95	4,53	44	27 nov.
Reverse convertible bonds							
21 okt.	NIB Capital Bank	2,00	12,25	100,00	.	10	21 okt.
23 okt.	ABN AMRO Bank	2,00	12,00	102,00	.	51	14 nov.
Floating Rate Notes							
3 nov.	ABN AMRO Bank	9,80	4,20	100,65	.	126	19 nov.
Commercial Paper							
27 okt.	Rabobank Nederland	0,08	0,00	.	.	5	27 okt.
14 nov.	Rabobank Nederland	1,00	0,00	.	.	10	14 nov.
Overige obligaties							
6 okt.	ABN AMRO Bank	.	0,00	101,25	.	253	5 nov.
20 okt.	Rabo Securities	3,00	0,00	101,50	.	25	14 nov.
20 okt.	Rabo Securities	3,00	0,00	101,50	.	25	14 nov.
27 okt.	Rabo Securities	7,00	0,00	100,00	.	10	17 nov.
Aandelen							
3 nov.	Middle Europe Real Estate			20,00		13	18 nov.

¹⁾ Inclusief het deel dat eventueel in het buitenland werd geplaatst.

Effectenbeurs

Tabel 5.1
Koerswaarde en omzet van aandelen op de Euronext Amsterdam

	2003								Trend ¹⁾
	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	
	<i>mld euro</i>								%
Koerswaarde Officiële Markt (ultimo)									
Delfstoffenwinning	76,9	80,7	84,9	81,9	84,7	78,6	79,5	78,1	-16
Industrie									
consumentengoederen	50,0	45,6	44,5	47,3	49,4	47,7	47,8	48,4	-11
kapitaalgoederen	29,7	30,1	30,1	34,8	41,2	35,9	42,6	44,0	12
basisgoederen	11,0	11,4	11,8	13,2	14,3	13,4	13,5	14,1	-6
Bouwnijverheid en installatie	2,2	2,2	2,3	2,5	2,5	1,8	1,8	1,8	-14
Transport, opslag en communicatie	24,1	24,8	25,8	26,5	27,5	27,7	29,6	29,4	-5
Niet-financiële dienstverlening	24,1	23,8	25,1	26,9	28,0	26,3	28,2	28,8	-5
Handel	8,4	11,0	11,9	11,7	13,6	13,2	12,4	11,0	-40
Banken/financiële dienstverlening	25,1	27,2	27,7	28,3	27,0	26,7	30,6	31,1	7
Verzekeraars	61,5	56,8	62,2	74,7	73,4	66,3	73,7	73,9	-13
Beleggingsfondsen	58,7	59,3	61,6	63,1	64,7	62,4	65,2	64,6	0
Vastgoedfondsen	11,6	12,2	12,2	12,1	12,1	12,2	12,2	12,4	0
Overige fondsen	15,2	13,8	14,1	14,8	15,6	13,1	13,2	13,1	-18
Totaal	398,7	399,0	414,1	437,9	453,9	425,1	450,0	450,6	-8
Koerswaarde NMAX (ultimo)	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	-5
Alle genoteerde ondernemingen	398,8	399,2	414,2	438,0	454,0	425,3	450,2	450,7	-8
Omzet van aandelen ²⁾	41,8	43,5	46,5	45,7	39,5	50,3	51,9	39,3	-4

¹⁾ De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar.

²⁾ Omzet van aandelen op Euronext Amsterdam via het nieuwe handelsstelsel.
Dit handelssysteem is eind oktober 2001 in werking getreden.

Tabel 5.2
Tien grootste stijgers en dalers op de aandelenmarkt, november 2003

	Stijging ¹⁾		Daling ¹⁾
	%		%
Emba	82,9	DNC De Nederlanden Compagnie	37,0
Scala Business Solutions	52,5	Prolion	20,0
Centric KSI Holding	41,7	van der Moolen Holding	19,8
Fornix BioScience	28,6	Vilento International	18,4
Univar	28,0	Buhrmann	17,7
Twentshce Kabel Holding	25,2	Ballast Nedam	14,8
Draka Holding	24,5	Priority Telecom	14,6
Kon. Frans Maas Holding	24,1	Magnus	14,3
Porcelijne Fles	23,9	VersaTel Telecom International	14,1
DPA Holding	23,3	Kendrion	14,0

¹⁾ De procentuele verandering van de individuele herbeleggingsindex.

Tabel 5.3
CBS-indexcijfers voor aandelen, naar bedrijfstak

	Gemiddelden				Ultimo's				Trend ¹⁾
	2003				2003				
	aug.	sept.	okt.	nov.	aug.	sept.	okt.	nov.	
	<i>ultimo 1983=100</i>								%
CBS-koersindex									
Consumentengoederenindustrie	708,9	725,8	704,3	715,4	722,8	698,1	699,8	709,7	-10
Kapitaalgoederenindustrie	350,3	383,2	385,4	416,6	395,0	343,6	407,4	420,9	12
Basisgoederenindustrie	312,0	326,5	306,0	317,0	328,5	306,1	308,2	321,9	-6
Bouwnijverheid en installatie	368,0	369,5	363,6	372,3	373,9	358,7	372,2	370,1	14
Transport-, opslag- en communicatie	201,1	207,0	210,0	214,4	201,9	203,9	217,3	216,0	8
Niet-financiële dienstverlening	713,1	730,0	724,4	742,0	735,2	688,2	734,1	752,6	-4
Handel	364,2	404,3	388,1	380,8	399,1	386,8	363,3	350,0	-35
Banken/financiële dienstverlening	435,0	431,5	445,4	478,8	422,0	417,3	472,0	479,4	4
Verzekeraars	607,5	605,8	582,5	609,8	599,3	541,6	600,7	602,3	-14
Algemeen	460,8	470,7	461,2	473,7	470,7	440,0	467,9	470,6	-8
CBS-herbeleggingsindex									
Consumentengoederenindustrie	1 268,5	1 300,0	1 262,8	1 291,0	1 293,5	1 250,8	1 262,8	1 280,7	-8
Kapitaalgoederenindustrie	549,8	601,4	605,0	654,1	620,0	539,3	639,7	660,8	15
Basisgoederenindustrie	646,7	676,8	636,1	661,3	681,0	634,5	643,0	671,5	-1
Bouwnijverheid en installatie	834,3	837,8	824,4	844,1	847,8	813,2	843,7	839,1	23
Transport-, opslag- en communicatie	348,7	359,1	364,3	372,0	350,3	353,7	376,9	374,7	9
Niet-financiële dienstverlening	1 147,8	1 176,2	1 167,2	1 195,5	1 184,7	1 108,9	1 182,9	1 212,7	-2
Handel	624,1	693,2	665,6	653,2	684,0	663,5	623,2	600,3	-33
Banken/financiële dienstverlening	1 167,9	1 166,0	1 203,6	1 294,0	1 140,2	1 127,9	1 275,5	1 295,6	10
Verzekeraars	1 301,0	1 307,7	1 257,4	1 316,3	1 293,6	1 169,1	1 296,6	1 300,0	-10
Algemeen	945,4	967,9	948,7	975,3	967,8	904,9	963,5	968,9	-4

¹⁾ De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar (gebaseerd op ultimo-cijfers).

Tabel 5.4
Totaal rendement op aandelen ¹⁾, naar bedrijfstak

	2003									
	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	
	%									
Consumentengoederenindustrie	-25,1	-27,4	-30,8	-26,8	-14,9	-13,2	-11,5	-16,9	-7,8	
Kapitaalgoederenindustrie	-61,4	-52,7	-48,7	-39,3	-14,1	16,0	41,2	34,2	14,6	
Basisgoederenindustrie	-52,3	-43,7	-42,0	-37,0	-16,1	-10,9	-6,1	-1,4	-1,4	
Bouwnijverheid en installatie	-39,5	-38,1	-32,9	-31,8	-13,6	-2,7	11,6	16,3	22,8	
Transport-, opslag- en communicatie	-15,8	-7,6	1,5	1,2	16,7	9,5	22,3	18,4	9,2	
Niet-financiële dienstverlening	-50,1	-39,6	-36,5	-28,9	-5,7	-3,5	1,7	-0,2	-1,5	
Handel	-81,4	-75,4	-62,9	-58,6	-45,6	-37,7	-17,5	-25,7	-33,5	
Banken/financiële dienstverlening	-36,4	-28,4	-16,8	-6,5	22,0	0,5	46,8	25,2	10,0	
Verzekeraars	-64,5	-49,6	-50,1	-45,2	-9,9	-14,7	14,8	-1,4	-9,7	
Alle aandelen, excl. beleggingsfondsen	-48,5	-40,4	-37,8	-32,2	-9,5	-7,4	6,6	-0,1	-4,3	

¹⁾ Berekend als 12-maands mutatie van de herbeleggingsindex.

Tabel 5.5
CBS-indexcijfers voor aandelen van beleggings- en vastgoedfondsen

	Gemiddelden				Ultimo's				Trend ¹⁾
	2003				2003				
	aug.	sept.	okt.	nov.	aug.	sept.	okt.	nov.	
	<i>ultimo 1993=100</i>								%
CBS/MoneyView-koersindex voor beleggingsfondsen									
Algemeen	121,3	123,4	122,6	123,5	123,8	120,1	123,7	122,9	-2
Aandelenfondsen	137,8	141,9	140,0	142,2	142,5	134,6	142,3	141,3	-3
beleggingen in Nederland	184,7	188,9	185,1	190,5	189,6	177,8	188,1	190,8	-5
beleggingen in Europa	180,7	186,9	187,3	193,1	186,2	179,3	192,3	193,9	3
beleggingen in het Verre Oosten	66,8	71,3	72,7	71,9	71,4	69,0	73,9	69,9	4
beleggingen in Noord-Amerika	201,7	204,4	198,7	200,7	208,5	194,0	200,6	198,3	-6
beleggingen wereldwijd	136,1	140,0	137,6	139,1	140,8	132,2	139,6	137,9	-5
Obligatiefondsen	133,4	134,0	134,0	133,4	134,1	134,9	133,9	132,8	0
gewone obligatiefondsen	100,8	101,3	101,5	100,8	101,3	102,2	101,4	100,3	0
fictief-rendement obligatiefondsen	171,1	171,5	170,8	171,0	172,1	172,0	171,0	170,5	2
Geldmarktfondsen	115,1	115,2	115,3	115,3	115,2	115,7	115,2	115,3	-3
Gemengde fondsen	123,4	124,0	123,3	124,1	123,9	122,7	123,9	124,1	-1
CBS/SBV-koersindex voor vastgoedfondsen									
Algemeen	91,6	92,0	92,4	94,0	91,7	92,3	92,3	95,0	0
Direct	89,3	89,8	89,9	91,4	89,4	90,3	89,9	92,6	-1
Nederland	117,3	116,4	117,0	120,0	116,1	116,3	117,4	123,4	2
wereldwijd	84,4	85,0	85,1	86,4	84,7	85,6	85,0	87,4	-1
Indirect	138,6	137,8	140,3	143,1	137,5	136,5	140,3	142,7	6
CBS/MoneyView-herbeleggingsindex voor beleggingsfondsen									
Algemeen	139,0	141,6	140,6	141,8	142,0	137,8	141,9	141,4	0
Aandelenfondsen	156,7	161,5	159,4	161,9	162,2	153,2	162,0	161,0	-2
beleggingen in Nederland	208,8	215,1	210,8	217,0	215,9	202,4	214,2	217,5	-2
beleggingen in Europa	197,6	204,4	204,8	211,1	203,5	196,0	210,3	212,1	4
beleggingen in het Verre Oosten	73,0	78,0	79,5	78,7	78,1	75,5	80,9	76,5	5
beleggingen in Noord-Amerika	212,3	215,1	209,1	211,3	219,4	204,2	211,2	208,7	-6
beleggingen wereldwijd	156,5	160,9	158,2	160,0	161,9	151,9	160,5	158,7	-4
Obligatiefondsen	153,6	154,2	154,3	154,0	154,4	155,3	154,2	153,8	3
gewone obligatiefondsen	153,9	154,6	155,0	154,5	154,6	156,0	154,8	154,4	4
fictief-rendement obligatiefondsen	171,2	171,5	170,9	171,0	172,2	172,0	171,1	170,5	2
Geldmarktfondsen	129,3	129,3	129,5	129,4	129,4	129,9	129,3	129,4	1
Gemengde fondsen	161,3	163,4	162,5	163,6	163,2	161,6	163,2	164,0	2
CBS/SBV-herbeleggingsindex voor vastgoedfondsen									
Algemeen	193,7	195,7	197,6	202,1	195,0	196,3	198,0	204,4	12
Direct	200,1	201,4	203,1	207,8	200,7	202,6	203,6	210,7	12
Nederland	230,0	230,0	231,1	237,0	229,4	229,8	231,9	243,8	10
wereldwijd	194,4	195,8	197,5	202,1	195,1	197,2	198,0	204,4	13
Indirect	181,0	186,1	189,5	193,1	185,6	184,3	189,5	192,7	11

¹⁾ De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar (gebaseerd op ultimo-cijfers).

Tabel 5.6
Totaal rendement ¹⁾ van beleggings- en vastgoedfondsen

	2003									
	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	
	%									
Beleggingsfondsen										
Algemeen	-27,0	-20,4	-17,8	-8,8	-0,8	1,0	6,2	4,4	0,5	
Aandelenfondsen	-42,3	-33,6	-30,9	-18,7	-5,8	-1,8	7,6	4,1	-1,7	
beleggingen in Nederland	-48,4	-40,3	-37,7	-28,2	-10,0	-6,9	8,5	2,4	-2,1	
beleggingen in Europa	-43,8	-33,5	-29,3	-18,4	-5,9	-0,2	11,6	9,9	4,5	
beleggingen in het Verre Oosten	-37,3	-36,6	-35,1	-21,7	-11,0	1,8	7,9	15,4	5,1	
beleggingen in Noord-Amerika	-39,2	-30,1	-29,0	-15,1	-3,2	-3,2	1,2	-2,5	-5,8	
beleggingen wereldwijd	-42,2	-33,1	-30,6	-17,4	-5,1	-1,8	6,4	2,2	-3,9	
Obligatiefondsen	4,7	4,9	6,9	7,9	6,8	5,2	4,5	4,9	3,4	
gewone obligatiefondsen	5,4	5,7	7,6	8,5	7,4	5,9	5,5	5,6	4,0	
fictief-rendement obligatiefondsen	3,4	3,4	5,2	6,6	5,6	4,0	2,4	3,4	2,0	
Geldmarktfondsen	3,2	2,9	2,7	2,4	2,4	1,7	2,0	1,3	1,0	
Gemengde fondsen	-14,8	-10,3	-8,5	-1,5	2,3	2,6	5,4	4,7	2,4	
Vastgoedfondsen										
Algemeen	1,0	4,3	4,5	11,9	13,4	14,2	21,4	13,2	12,5	
Direct	3,9	8,0	8,2	15,1	15,5	15,5	23,3	13,2	12,5	
Nederland	-0,4	3,4	7,5	13,9	8,9	8,1	10,2	5,7	10,4	
wereldwijd	3,7	7,8	6,9	14,2	15,9	16,5	26,0	14,4	12,8	
Indirect	-15,3	-15,6	-14,6	-6,3	0,8	5,2	9,6	12,3	11,4	

¹⁾ Berekend als 12-maands mutatie van de herbeleggingsindex.

Tabel 5.7
Indexcijfers voor aandelen, bijzondere selecties

	Basis	2003								Trend ¹⁾
		april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	
%										
Koersindex										
AEX-index ²⁾	2-1-1983=45,38	282,6	280,6	291,6	317,5	329,4	306,8	330,2	332,2	-8
CBS-index voor niet-AEX-fondsen	ultimo 1993=100	197,5	208,3	218,9	232,2	249,7	246,9	268,3	277,8	34
Amsterdam Midkap-index ²⁾	2-1-1983=45,38	266,2	279,9	289,4	303,9	324,3	317,9	340,2	356,2	7
CBS MIT-index	ultimo 1993=100	196,9	199,5	203,2	223,9	254,4	232,7	267,3	271,6	13
CBS MITS-index	ultimo 1993=100	169,7	186,1	192,8	236,8	275,9	240,9	298,7	305,5	61
FTSE Eurotop-100 index ²⁾	29-12-1989=1006,01	1 833,0	1 840,9	1 897,7	1 962,5	1 982,3	1 903,7	2 029,3	2 052,1	-2
Herbeleggingsindex										
CBS-index voor niet-AEX-fondsen	ultimo 1993=100	244,5	262,6	276,6	293,4	315,8	312,4	339,7	351,6	39
CBS MIT-index	ultimo 1993=100	230,7	233,8	238,2	262,4	298,1	272,7	313,3	318,4	14
CBS MITS-index	ultimo 1993=100	186,2	204,4	211,7	260,0	303,0	264,6	328,3	335,8	62

1) De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar.

2) Bron: Euronext Amsterdam.

Tabel 5.8
Indexcijfers van aandelen op buitenlandse markten

	2003							
	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.
<i>1995=100</i>								
Australië	141	147	147	148	153	156	155	160
België	124	138	143	148	149	155	158	.
Canada	143	149	155	158	164	170	167	175
Duitsland	93	103	107	115	121	125	128	128
Frankrijk	146	155	161	169	171	177	183	183
Italië	165	175	181	189	187	189	193	193
Japan	58	57	59	64	69	70	75	.
Nederland	129	140	140	148	151	158	162	158
Spanje	210	226	226	241	246	252	253	250
Verenigde Staten	154	163	171	181	181	181	186	189
Verenigd Koninkrijk	96	102	106	109	108	112	114	.
Euro-zone	140	152	155	164	165	170	174	173

Bron: OECD.

Tabel 5.9
Open interest in contracten op de EURONEXT Amsterdam Derivative Markets, ultimo

	2003								
	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.
<i>x 1 000</i>									
Opties									
Aandelenopties	14 877	15 612	14 279	15 062	16 025	15 289	15 712	16 285	13 133
Indexopties	1 029	1 189	1 068	1 143	1 269	1 194	1 256	1 333	1 101
Warrants	176	176	176	176	127	126	125	168	167
Valutaopties	14	15	15	17	17	17	19	17	23
Totaal opties	16 095	16 992	15 538	16 398	17 437	16 626	17 112	17 803	14 424
Futures									
Indexfutures	36	43	43	45	48	47	46	47	42
Stockfutures	0	0	0	0	0	2	2	5	3
Valutafutures	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal futures	36	44	43	46	48	49	48	52	46

Bron: EURONEXT Amsterdam

Tabel 5.10
Omzet in opties op de EURONEXT Amsterdam Derivative Markets

	2003								
	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	jan.t/m okt.
	<i>x 1 000</i>								
Aandelenopties	5 733	5 084	4 802	5 249	5 044	4 709	4 779	5 801	51 959
Indexopties	1 651	1 142	1 096	1 260	1 196	981	1 309	1 401	12 243
Warrants	4	1	0	49	1	1	2	1	62
Valutaopties	13	4	13	9	6	7	11	15	89
Totaal	7 401	6 230	5 912	6 567	6 247	5 698	6 100	7 218	64 353
	<i>mln euro</i>								
Aandelenopties	1 401	955	842	845	810	808	794	799	9 586
Indexopties	2 047	1 468	1 274	1 175	1 229	1 068	1 304	1 865	14 976
Warrants	1	0	0	13	0	1	1	0	17
Valutaopties	4	1	4	3	1	1	3	4	24
Totaal	3 452	2 424	2 120	2 035	2 041	1 878	2 101	2 668	24 602

Bron: EURONEXT Amsterdam.

Tabel 5.11
Omzet van futurecontracten op de EURONEXT Amsterdam Derivative Markets

	2003								
	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	jan.t/m okt.
	<i>x 1 000</i>								
Indexfutures	410	437	405	457	445	362	477	506	3 838
Stockfutures	1	1	4	0	6	0	4	2	16
Valutafutures	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Totaal	412	437	408	457	451	363	482	509	3 856

Bron: EURONEXT Amsterdam.

Tabel 5.12
Uitgeoefende optierechten op de EURONEXT Amsterdam Derivative Markets

	2003								
	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	jan. t/m okt.
	<i>x 1 000</i>								
Aandelenopties	393	1 003	364	285	711	555	285	1 255	5 601
Indexopties	43	74	34	32	65	33	35	124	537
Warrants	0	0	0	5	1	0	0	0	8
Valutaopties	3	0	0	1	0	0	0	0	6
Totaal	439	1 078	399	323	777	589	321	1 380	6 152
	<i>mln euro</i>								
Aandelenopties	785	1 781	1 031	563	1 545	1 121	563	2 341	11 358
Indexopties	1 076	2 215	825	844	1 941	974	1 006	4 698	16 655
Warrants	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Valutaopties	35	2	2	11	3	1	5	1	58
Totaal	1 896	3 998	1 858	1 418	3 489	2 096	1 573	7 040	28 072

Bron: EURONEXT Amsterdam.

Tabel 5.13
Nominale waarde en omzet obligaties op EURONEXT Amsterdam

	2003							Trend ¹⁾
	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	
	<i>mln euro</i>							%
Nominale waarde (ultimo)								
Overheid	162,7	172,1	174,5	174,5	177,4	179,4	181,7	7
Financiële instellingen	184,5	189,2	190,1	189,4	195,9	201,1	201,8	28
Overige private sektor	34,3	35,1	34,5	34,3	32,6	32,4	32,5	-4
Totaal	381,5	396,4	399,1	398,2	404,9	413,0	416,0	15
Totaal omzet obligaties ²⁾	21,8	17,8	18,5	11,9	17,8	21,2	17,6	-2

¹⁾ De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar.

²⁾ Omzet van obligaties op EURONEXT Amsterdam via het nieuwe handelsstelsel.
Dit handelssysteem is eind oktober 2001 in werking getreden.

Tabel 5.14
CBS-indexcijfers voor obligaties

	Gemiddelden				Ultimo's				Trend ¹⁾
	2003				2003				
	aug.	sept.	okt.	nov.	aug.	sept.	okt.	nov.	
	<i>ultimo 1983=100</i>								%
CBS-koersindex									
Kort (3 tot 5 jaar)	120,4	120,5	120,2	119,6	120,3	121,7	119,9	119,3	0
Middellang (5 tot 8 jaar)	130,5	130,6	130,2	129,1	130,2	132,4	129,7	128,8	1
Lang (8 tot 10 jaar)	136,0	135,8	135,2	133,9	135,7	137,9	134,7	133,4	1
CBS-herbeleggingsindex									
<i>Staatsleningen</i>									
algemeen	422,1	423,2	423,5	422,4	422,0	428,0	422,9	422,0	4
vaste looptijd	419,5	420,6	420,8	419,8	419,4	425,3	420,3	419,4	4
looptijd 0 tot 3 jaar	355,2	356,4	356,9	357,1	355,3	358,1	356,8	357,0	3
looptijd 3 tot 5 jaar	398,7	400,4	400,8	400,0	398,6	405,0	400,1	399,6	4
looptijd 5 tot 8 jaar	447,9	449,4	449,4	447,4	447,4	456,2	448,6	446,8	5
looptijd 8 jaar en langer	474,8	474,5	474,2	471,4	474,4	483,0	473,3	470,7	6
<i>Financiële instellingen</i>									
gewone obligaties	405,1	406,2	407,2	406,4	405,0	409,2	406,5	406,4	5
achtergestelde obligaties	508,1	511,5	512,7	511,7	508,6	517,8	511,8	511,6	8
<i>Algemeen</i>	422,4	423,7	424,3	423,4	422,4	427,9	423,7	423,2	5
Converteerbare obligaties	<i>ultimo 1993=100</i>								
CBS-koersindex converteerbare obligaties	278,0	279,7	280,4	282,1	278,6	280,6	280,7	282,4	7

¹⁾ De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar (gebaseerd op ultimo-cijfers).

Tabel 5.15
Totaal rendement op obligaties 1)

	2003								
	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.
	%								
Staatsleningen									
algemeen	10,99	9,93	12,11	10,39	7,66	6,38	6,05	5,28	4,46
vaste looptijd	11,00	9,94	12,13	10,37	7,65	6,39	6,03	5,29	4,46
looptijd 0 tot 3 jaar	6,15	5,63	6,31	5,85	4,83	4,19	4,19	3,57	3,33
looptijd 3 tot 5 jaar	11,10	10,00	11,60	10,22	7,70	6,29	6,13	4,88	4,36
looptijd 5 tot 8 jaar	14,47	13,08	15,70	13,52	9,71	7,89	7,19	6,15	5,13
looptijd 8 jaar en langer	16,09	14,37	18,37	14,89	10,63	8,76	8,01	7,64	5,85
Financiële instellingen									
gewone obligaties	10,03	9,40	11,17	10,32	8,35	6,94	6,51	5,94	5,20
achtergestelde obligaties	11,74	11,18	13,90	12,54	10,59	9,00	9,15	8,85	7,61
Alle obligaties	10,64	9,77	11,84	10,48	8,14	6,75	6,44	5,77	4,96

1) Berekend als 12-maands mutatie van de herbeleggingsindex.

Tabel 5.16
Beurswaarde van obligaties in de CBS-herbeleggingsindex

	2003								Trend 1)
	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	
	<i>mld euro</i>								%
Staatsleningen									
algemeen	177	184	188	189	189	195	194	196	5
vaste looptijd	177	184	188	189	189	195	194	196	5
looptijd 0 tot 3 jaar	61	61	62	71	71	75	74	74	3
looptijd 3 tot 5 jaar	24	24	27	29	29	29	29	29	-8
looptijd 5 tot 8 jaar	38	39	39	44	44	45	46	46	26
looptijd 8 jaar en langer	55	59	60	45	45	46	45	47	0
Financiële instellingen									
gewone obligaties	80	82	84	84	83	83	84	84	13
achtergestelde obligaties	13	13	13	12	12	13	12	12	0
Alle obligaties	293	303	309	309	308	315	314	316	7

1) De procentuele verandering van de laatste maand t.o.v. dezelfde maand van het voorgaande jaar.

Verzekeraars en pensioenfondsen

Tabel 6.1
Nieuwe individuele levensverzekeringen ¹⁾

	Aantal polissen				Verzekerd kapitaal			
	2003				2003			
	aug.	sept.	okt.	jan.–okt.	aug.	sept.	okt.	jan.–okt.
Periodieke premiebetaling	<i>x 1 000</i>				<i>mln euro</i>			
Verzekeringen in geld								
hypotheek	5,6	5,9	6,4	58,5	524,2	552,7	599,9	5 562,6
pensioen uitgesteld	1,4	1,5	1,5	14,7	299,2	237,6	247,8	2 806,7
lijfrente uitgesteld	1,2	1,3	1,5	15,9	66,9	77,5	75,0	777,2
direct ingaande rente	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
levenslang bij overlijden	23,7	24,5	35,0	289,9	109,7	102,2	133,6	1 390,0
spaarverzekering	4,0	2,5	2,9	30,0	94,1	78,3	85,4	855,7
risicoverzekering	13,2	12,2	12,9	121,1	734,1	770,5	782,4	7 737,5
overige verzekeringen	0,0	0,0	0,0	1,2	0,8	0,0	0,0	42,4
totaal	49,1	47,9	60,2	531,4	1 829,1	1 818,8	1 924,1	19 172,1
Verzekeringen in beleggingseenheden								
hypotheek	11,7	11,9	13,3	108,3	1 114,6	1 081,2	1 249,9	10 759,8
pensioen uitgesteld	3,5	3,5	4,7	34,5	207,0	208,6	239,3	2 434,7
lijfrente uitgesteld	3,7	4,1	4,0	42,2	107,9	116,3	135,8	1 195,9
direct ingaande rente	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
levenslang bij overlijden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
spaarverzekering	8,7	10,0	13,9	103,9	319,4	321,6	333,0	2 729,1
risicoverzekering	0,4	0,5	0,5	4,7	18,8	18,5	26,3	216,7
overige verzekeringen	0,1	0,0	0,0	3,9	3,3	0,9	2,6	59,1
totaal	28,2	30,2	36,5	298,4	1 771,1	1 747,1	1 986,8	17 395,3
Premiebetaling ineens								
Verzekeringen in geld								
hypotheek	0,0	0,7	0,7	1,5	0,9	55,5	53,1	115,4
pensioen uitgesteld	0,2	0,2	0,2	2,2	19,6	11,1	20,7	277,7
lijfrente uitgesteld	2,5	2,0	2,2	43,0	119,2	86,5	96,4	1 800,6
direct ingaande rente	4,2	3,3	4,0	51,5	325,1	241,1	356,4	4 045,4
levenslang bij overlijden	0,4	0,5	0,8	5,9	0,7	1,6	2,8	18,3
spaarverzekering	0,3	0,2	0,3	3,4	11,9	12,9	17,1	124,2
risicoverzekering	1,0	0,8	0,8	12,8	59,0	39,2	49,4	782,7
overige verzekeringen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	19,9
totaal	8,5	7,8	9,1	120,4	536,6	448,0	596,0	7 184,2
Verzekeringen in beleggingseenheden								
hypotheek	0,1	0,1	0,1	0,8	9,9	11,1	12,5	89,3
pensioen uitgesteld	0,2	0,2	0,2	1,6	4,0	3,7	3,9	39,3
lijfrente uitgesteld	1,4	1,2	1,2	19,3	22,8	14,0	15,8	244,7
direct ingaande rente	0,1	0,1	0,1	0,7	4,5	4,2	3,5	72,2
levenslang bij overlijden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
spaarverzekering	0,2	0,3	0,3	2,9	9,7	12,3	13,4	123,5
risicoverzekering	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
overige verzekeringen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
totaal	2,0	1,8	1,8	25,3	50,9	45,3	49,0	569,1
Totale individuele productie	87,8	87,7	107,6	975,5	4 187,7	4 059,2	4 555,9	44 321,0

¹⁾ Deze statistiek komt tot stand in samenwerking met het Centrum voor Verzekeringsstatistiek van het Verbond van Verzekeraars.

Tabel 6.2
Nieuwe individuele levensverzekeringen, premie-inkomsten ¹⁾

	Premie periodiek				Premie ineens			
	2003				2003			
	aug.	sept.	okt.	jan.–okt.	aug.	sept.	okt.	jan.–okt.
Periodieke premiebetaling	<i>mln euro</i>							
Verzekeringen in geld								
hypotheek	10,1	10,3	11,5	95,6	6,0	6,8	7,1	56,4
pensioen uitgesteld	4,3	4,7	5,2	46,6	7,6	6,7	10,5	63,8
lijfrente uitgesteld	1,7	2,5	2,0	22,9	1,3	1,4	1,4	17,1
direct ingaande rente	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
levenslang bij overlijden	1,9	2,0	3,3	25,4	0,1	0,1	0,8	1,3
spaarverzekering	3,2	3,1	3,0	30,8	0,9	1,0	0,4	9,0
risicoverzekering	3,9	4,4	4,6	47,2	3,0	2,2	2,3	7,9
overige verzekeringen	0,0	0,0	0,0	1,1	0,0	0,0	0,0	0,2
totaal	25,2	26,9	29,5	269,5	18,9	18,1	22,4	155,8
Verzekeringen in beleggingseenheden								
hypotheek	25,7	26,2	29,3	246,4	16,2	16,4	18,7	146,6
pensioen uitgesteld	8,4	9,2	9,5	85,4	5,0	5,7	8,6	55,0
lijfrente uitgesteld	5,0	5,3	5,6	59,8	3,1	3,1	3,3	40,1
direct ingaande rente	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
levenslang bij overlijden	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
spaarverzekering	10,6	10,0	15,2	114,7	15,7	12,6	17,6	131,0
risicoverzekering	0,4	0,5	0,5	4,1	0,1	0,2	0,2	1,3
overige verzekeringen	0,3	0,2	0,2	4,7	0,1	0,2	0,2	2,5
totaal	50,6	51,4	60,5	516,7	40,1	38,3	48,6	376,6
Premiebetaling ineens								
Verzekeringen in geld								
hypotheek					0,1	7,4	6,6	15,3
pensioen uitgesteld					12,6	7,5	16,3	175,6
lijfrente uitgesteld					56,0	56,7	58,9	1 045,1
direct ingaande rente					181,4	144,9	206,4	2 350,8
levenslang bij overlijden					0,5	0,9	1,9	18,5
spaarverzekering					7,2	6,7	13,2	86,0
risicoverzekering					4,2	3,0	2,9	43,7
overige verzekeringen					0,1	0,0	0,0	4,7
totaal					262,1	227,1	306,2	3 739,8
Verzekeringen in beleggingseenheden								
hypotheek					1,6	1,5	2,9	19,5
pensioen uitgesteld					2,7	2,6	2,8	29,4
lijfrente uitgesteld					19,0	17,6	16,9	259,8
direct ingaande rente					2,9	4,3	3,0	41,0
levenslang bij overlijden					0,0	0,0	0,0	0,0
spaarverzekering					7,2	8,8	8,7	88,7
risicoverzekering					0,0	0,0	0,0	0,0
overige verzekeringen					0,0	0,0	0,0	0,7
totaal					33,4	34,8	34,4	439,0
Totale individuele productie	75,8	78,4	90,0	786,2	354,5	318,3	411,7	4 711,6

¹⁾ Deze statistiek komt tot stand in samenwerking met het Centrum voor Verzekeringsstatistiek van het Verbond van Verzekeraars.

Tabel 6.3
Nieuwe spaarkasinschrijvingen ¹⁾

	Spaarkasovereenkomst				Verzekeringsovereenkomst			
	2003				2003			
	aug.	sept.	okt.	jan.–okt.	aug.	sept.	okt.	jan.–okt.
	<i>x 1 000</i>							
Aantal contracten								
Hypotheek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pensioen uitgesteld	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lijfrente uitgesteld	0,5	0,4	2,8	8,8	0,5	0,4	2,8	8,8
Ongeclausuleerd	1,3	1,1	4,2	22,1	1,3	1,1	4,2	22,1
Totaal	1,8	1,5	6,9	31,0	1,8	1,5	6,9	31,0
	<i>mln euro</i>							
Ingeschreven bedrag								
Hypotheek	0,0	0,0	0,0	0,3				
Pensioen uitgesteld	0,0	0,0	0,0	0,0				
Lijfrente uitgesteld	12,2	8,1	10,1	127,0				
Ongeclausuleerd	13,1	10,7	18,9	185,5				
Totaal	25,4	18,9	29,1	312,8				
Storting/premie periodiek								
Hypotheek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pensioen uitgesteld	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lijfrente uitgesteld	0,4	0,3	2,7	6,2	0,0	0,0	0,0	0,4
Ongeclausuleerd	0,6	0,5	2,1	10,6	0,0	0,0	0,1	0,9
Totaal	1,0	0,9	4,8	16,8	0,1	0,1	0,1	1,3
Storting/premie ineens								
Hypotheek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Pensioen uitgesteld	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lijfrente uitgesteld	0,1	0,1	0,2	1,5	0,0	0,0	0,0	0,2
Ongeclausuleerd	0,1	0,2	0,2	1,2	0,0	0,0	0,0	0,2
Totaal	0,2	0,3	0,4	2,8	0,0	0,0	0,0	0,3

¹⁾ Deze statistiek komt tot stand in samenwerking met het Centrum voor Verzekeringsstatistiek van het Verbond van Verzekeraars.

Tabel 6.4
Rendementsmaatstaven levensverzekeraars

	2002		2003										
	dec.	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
	%												
Rendement u	4,36	4,29	4,18	3,98	3,79	3,74	3,72	3,57	3,48	3,57	3,82	3,95	4,00
Rendement t	4,54	4,59	4,55	4,29	4,04	3,90	3,86	3,82	3,77	3,79	3,86	3,87	3,95
Rendement s	5,30	5,30	5,32	5,20	5,08	5,00	5,01	4,99	4,90	4,86	4,91	5,01	5,05

Bron: Centrum voor Verzekeringsstatistiek CVS.

In de voorgaande 12 maanden

Banken

Banken van grote betekenis in economie okt. '00

Sparen en lenen

Lage hypotheekrente houdt hypotheekmarkt op peil maart '03
 Spaargeld per huishouden: 24 duizend euro maart '03
 Huishoudens dieper in het rood april '03
 Inleg bedrijfssparen in 2002 nauwelijks veranderd mei '03
 Minder hypothekeken in eerste kwartaal 2003 juni '03
 Meer hypothekeken in tweede kwartaal sept. '03
 Seizoengecorrigeerde stortingen en terugbetalingen op spaartegoeden nov. '03

Geldmarkt

Ruime stijging koopkracht werknemers in 2000 mei '02

Amsterdamse Effectenbeurs

2002 slechtste beursjaar na Tweede Wereldoorlog jan. '03
 Rente op kapitaalmarkt naar laagterecord april '03
 Damrak 15 procent hoger in tweede kwartaal juli '03
 Kleine en middelgrote fondsen doen het goed op het Damrak okt. '03
 In 2002 opnieuw lagere winst voor de financiële beurs-NV's okt. '03
 Reverse convertible obligaties: een groot risico okt. '03

Verzekeraars

Markt voor levensverzekeringen niet gegroeid maart '02
 Verzekeringsmaatschappijen en pensioenfondsen in 2001 sept. '02
 Waarde aandelen en obligaties gelijk bij verzekeraars en pensioenfondsen aug. '03

Pensioenfondsen

Verzekeringsmaatschappijen en pensioenfondsen in 2001 sept. '02
 VUT-fondsen stabiel van omvang mei '03
 Waarde aandelen en obligaties gelijk bij verzekeraars en pensioenfondsen aug. '03

Institutionele beleggers

Institutionele beleggers gematigd positief over vastgoed nov. '02
 Slecht jaar voor beleggingsinstellingen juli '03
 Dalende aandelenkoersen zorgen voor afslanking institutionele beleggers aug. '03
 Gemengde verwachtingen institutionele beleggers over vastgoed nov. '03

Woningbezit

ING Real Estate nieuwe koploper in Vastgoed-marktranglijst dec. '02
 Vastgoed 1,2 biljoen euro waard jan. '03
 Minder bouwvergunningen voor woningen jan. '03
 Ruim eenderde woningen van corporaties maart '03

Overheidsfinanciën

Rijk en gemeenten grootste geldschietters op gebied van kunst, cultuurbeheer en -verspreiding, sport en recreatie dec. '02
 Hogere opbrengst gemeentelijke heffingen in 2003 febr. '03
 Vaste activa gemeenten driekwart van totale balanswaarde febr. '03
 Stijging opbrengst waterschapshoeffingen 4 procent in 2003 maart '03
 Overheidssaldo Eurozone nadert kritische grens april '03
 Gemeenten zorgen in 2001 voor EMU-tekort lagere overheden van 0,7 miljard euro april '03
 MKZ-crisis beïnvloedt resultaat PBO's in 2001 april '03
 Investerings waterschappen voor waterkwaliteitsvoorzieningen fors gestegen in 2001 mei '03
 Gemeenten minder afhankelijk van vreemd vermogen juli '03
 Overheid heeft in 2001 meer aan cultuur uitgegeven aug. '03
 Invloed van premies en uitkeringen op het EMU-saldo sept. '03
 Gezondheidszorg, openbaar vervoer en sociale werkvoorziening favoriet bij samenwerking tussen gemeenten sept. '03
 Vorderingentekort Rijk verder toegenomen in 2002 okt. '03
 Grootste deel lastenverlichting via Zalmsnip nov. '03
 Gemeentelijke uitgaven aan kunst, cultuur, sport en recreatie in 2001 sterk gestegen nov. '03
 Overheidsuitgaven voor wegen en vaarwegen fors hoger nov. '03
 Provincies geven ruim 4 miljard euro uit in 2001 nov. '03

Diverse onderwerpen

Waarom voelt de inflatie zo hoog? juli '02
 Prijskaartjes sinds de komst van de euro okt. '02
 Meer geld uit de muur febr. '02
 Netto resultaat beurs-NV's opnieuw sterk gedaald juni '03

Trefwoordenregister

Aandelen, indexcijfers	28	Kapitaalmarktberoep	25
Aandelen, rendementen	28	Kapitaalmarktrente	23
AEX-index	30	Koersindex aandelen	28
Bankbrieven	24	Koersindex obligaties	32
Banken, balans	16	Koerswaarde aandelen	27
Beleggingsfondsen, indexcijfers	29	Krediet, consumptief	18, 19
Beroep op de kapitaalmarkt	26	Levensverzekeringen, nieuwe	34, 35
Besparingen	18	Liquiditeitenmassa	17
Beursindexcijfers	28, 29, 30, 33	M3	17
Beursindexcijfers obligaties	33	Mfi	16
Beurswaarde aandelen	27	Midkap-index	30
Buitenlandse markten	22, 25, 30	Monetair financiële instellingen, balans	16
Cardmaatschappijen	18, 19	Obligatie-emissies	25, 26
CBS/MoneyView index	29	Obligaties, indexcijfers	33
CBS/NIB-index	30	Obligaties, rendementen	24, 33
CBS/SBV-index	30	Onderhandse leningen, rente	24
CBS/Stroeve-index	32	Optiebeurs, omzet	31
CBS/MIT(S)-index	30	Pandbrieven	24, 25
Consumentenprijsindex	14	Persoonlijke leningen	18
Consumptief krediet	18, 19	Polissen levensverzekeringen	34
Daggeldrente	22	Postorderbedrijven	18, 19
Deposito's	16, 18	Prijsindex consumptie	14
Deposito's, rente op Euro-gulden -	22	Producentenprijzen	14
Dollarkoers	23	Prolongatierente	22
Effectenbeurs, omzet	27	Promessedisconto	22
Effectief rendement	24	Rendement aandelen	28
Emissies	25, 26	Rendement obligaties	33
Euro-rendement	25	Repo	17
Euribor	22	S-rendement	36
FTSE Eurotop-100 index	30	Spaargelden	18
Financieringsmaatschappijen	18, 19	Spaarkassen, nieuwe inschrijvingen	36
Geldhoeveelheid	17	Spaarrekeningen	18
Geldmarktrente	22	Staatsleningen	24, 33
Goudprijs	23	Studieleningen, rente op	22
Heffingsrente belastingdienst	22	T-rendement	36
Herbeleggingsindex aandelen	28	U-rendement	36
Herbeleggingsindex obligaties	32	Vastgoedfondsen	29
Herbouwkosten van woningen	14	Voorschotrente	22
Hypotheekrente	24	Vreemde valuta	23
Hypotheken	20, 21	Wettelijke rente	22
Invoorderingsrente belastingdienst	22	Wisselkoersen	23

Andere CBS-publicaties

Statistisch Jaarboek

Dit boek bevat cijfers over alle aspecten van de Nederlandse samenleving: bevolking, inkomen, economie, prijzen, financiële markten, milieu en vele andere onderwerpen. Het verschijnt jaarlijks in januari.

Jaarlijks, 569 blz., € 25,-, incl. StatLine cd-rom.

ISSN 0924-2686. Kengetal A-26.

Statistisch bulletin

Het Statistisch bulletin verschijnt wekelijks met de meest recente uitkomsten van alle statistische onderzoeken van het CBS. Het abonnement omvat tevens het maandelijks Conjunctuurbericht. Hierin wordt de actuele stand van zaken in de Nederlandse economie met behulp van korte en krachtige analyses en grafische presentaties getoond.

Wekelijks, ca. 10 blz., € 72,25 per jaar.

ISSN 0166-9680.

De Nederlandse Economie 2002

Met deze publicatie beoogt het CBS op prettig leesbare wijze een breed en samenhangend overzicht te geven van de economie in Nederland. Behalve financieel-economische ontwikkelingen komen ook de arbeidsmarkt, bevolking, welzijn, milieu en regionale onderwerpen aan de orde. Door Nederland te spiegelen aan het buitenland, wordt bovendien de internationale positie van ons land belicht.

Jaarlijks, 236 blz., € 13,90.

ISBN 903573215 4. Kengetal P-19.

Kennis en economie 2002

Met de publicatiereeks *Kennis en economie* presenteert het CBS statistische gegevens over opbouw en benutting van kennis, en brengt deze in verband met economische prestaties. Tal van aspecten op het gebied van onderwijs en onderzoek komen aan bod. De belangrijkste onderwerpen zijn daarbij het menselijk kennispotentieel (inclusief onderwijs), onderzoeksinspanningen (R&D), kennisdiffusie (R&D-uitbesteding, samenwerking) en de resultaten daarvan (innovaties). In de publicatie *Kennis en economie 2002*, de zevende uit de reeks, staan de uitkomsten van de R&D- en innovatie-enquête over 1998–2000 centraal.

Jaarlijks, 285 blz., € 29,20.

ISBN: 903577298 0. Kengetal: K-300.

Nationale Rekeningen 2002

Deze publicatie geeft een compleet overzicht van de stand en de ontwikkeling van onze economie. Bevat gedetailleerde gegevens over de bedrijfstakken, over groepen producten en over ondernemingen, huishoudens en de overheid.

Jaarlijks, 314 blz., € 42,55.

ISBN 903572708 8. Kengetal P-2.

De Nederlandse conjunctuur

Met de in 2000 opgestarte publicatie *De Nederlandse conjunctuur* wordt op basis van de vele CBS-conjunctuurgegevens een gedetailleerd, samenhangend overzicht gegeven van de recente ontwikkelingen in de Nederlandse economie. De samenhang wordt onder andere bereikt door het gebruik van de uitkomsten van de Kwartaalrekeningen, die een systematische beschrijving van de economie geven.

Kwartaal, € 34,85 per jaar.

ISSN 1566-3191. Kengetal: P-104.

Assurantie Jaarboek 2003

Het Assurantie Jaarboek geeft alle statistische informatie die voor de verzekeringsbranche onontbeerlijk is. Verzekeraars, distributie, en de zakelijke-/particuliere markten: demografie, ziekteverzuim, brandschade, sterftekansen, betaalde premies, etc. Het verschijnt jaarlijks in november.

Jaarlijks, 162 blz., € 51,05.

Uitg. Kluwer Bedrijfsinformatie, tel. (0570) 67 33 30.

Teletekst

Conjunctuurinformatie en de meest recente CBS-persberichten staan op pagina 506 en 507 van NOS-Teletekst.

Internet

De CBS-website is te bereiken via <http://www.cbs.nl>. De site bevat statistische kerncijfers over de Nederlandse samenleving. Actuele statistische uitkomsten staan in persberichten die kunnen worden gedownload.

StatLine

StatLine is de gratis elektronische centrale databank van het CBS. In StatLine vindt u statistische informatie in de vorm van tabellen, teksten en grafieken.

Alle resultaten kunt u bekijken, printen of exporteren. StatLine bevat tevens tijdreeksen over vele maatschappelijke en economische onderwerpen, over de regio en de conjunctuur. U kunt StatLine vinden op onze website: <http://www.cbs.nl> of direct via: <http://statline.cbs.nl>.

StatLine op cd-rom

StatLine is tegen geringe kosten ook op cd-rom te bestellen. U kunt StatLine dan op een intranetomgeving plaatsen of gebruiken op een computer zonder internetverbinding.

10 keer per jaar, € 87,65 per jaar, € 10,75 per exemplaar.

Kengetal: A159cd.

De publicaties van het CBS kunnen besteld worden bij de bestelservice van het CBS te Heerlen, fax (045) 570 62 68 of e-mail verkoop@cbs.nl of via de boekhandel.

Alle publicaties zijn ter inzage of kunnen in bruikleen worden verkregen bij de bibliotheek van ons Bureau in beide vestigingen. Tevens is in beide vestigingen een boekwinkel waar alle publicaties tegen contante betaling kunnen worden gekocht.